

Lezen

JAARGANG 6 NUMMER 2 2011
EEN UITGAVE VAN STICHTING LEZEN

WOUTER VAN REEK
TEKENT MONDRIAAN

AVI-BOEKEN BELICHT ••• MISDAAD DOOR DE EEUWEN HEEN ••• 100 JAAR ANNIE
M.G. SCHMIDT ••• PROFIEL GERONIMO STILTON ••• BENNY LINDELAUFS
FAMILIE-EPOS ••• DEBUUT PETER BUWALDA ••• INTERVIEW BART MOEYAERT
••• MASTER JEUGDLITERATUUR ••• ARIE BOOMSMA OVER LEZEN ••• EEN
KIJKJE IN HET ATELIER VAN WOUTER VAN REEK

Juni Maand van het Spannende Boek, thema 'Galg en rad – misdaad door de eeuwen heen', www.maandvanhetspannendeboek.nl

31 mei Avond van het Spannende Boek, uitreiking Schaduwprijs en Gouden Strop, www.crime.nl en www.degoudenstrop.nl

4 juni Finale landelijke dichtwedstrijd Doe Maar Dicht Maar, www.poeziepaleis.nl

5 juni Letterenloop, www.letterenloop.nl

17 juni C. Buddingh'-prijs, www.poetry.nl

19 juni WriteNow!, www.writenow.nu

eind juni Nederlandse Kinderjury, www.kinderjury.nl

3, 4 en 5 september Manuscripta Westergasfabriek Amsterdam. Feestelijke opening van het nieuwe boekenseizoen. Zondag 4 september is de beurs toegankelijk voor publiek, www.manuscripta.nl

5-11 september Week van de Alfabetisering

13 september Roald Dahl-dag, www.defonteinkinderboeken.nl

15 september Start De Weddenschap, www.deweddenschap.nl

28 september Opening tentoonstelling 'Thé Tjong-Khing, van strip tot sprookje' in het Letterkundig Museum Den Haag, www.letterkundigmuseum.nl

5-15 oktober 57ste Kinderboekenweek, www.kinderboekenweek.nl

16 oktober Kinderboekenmarkt Den Haag, www.kinderboekenmarkt.nl

21 oktober t/m 18 november Nederland Leest, www.nederlandleest.nl

11 november Pabo-dag, Kinderboekendag voor pabodocenten in het Kinderboekenmuseum in Den Haag, meer informatie via pvanduijvenboden@lezen.nl

Verschenen:
TOLK 2 vertel het aan je kind!

TOLK is een methode voor taalstimulering. Na het succes van TOLK 1 *praten met je kind!*, is er nu een vervolg. TOLK 2 *vertel het aan je kind!* stimuleert ouders te zingen, voor te lezen, te rijmen en te vertellen. Nog altijd stapt één op de vijf kinderen het basisonderwijs binnen met een taalachterstand van een jaar of meer. Dikwijls is deze achterstand aan het einde van de lagere school opgelopen tot twee jaar. Dit komt omdat veel ouders weinig met hun kinderen praten, nooit eens een verhaaltje vertellen en zelden liedjes zingen voor hun kroost. Vooral bij laagopgeleide ouders is dat het geval. Door middel van films laat TOLK zien hoe ouders thuis met taal aan de slag kunnen gaan. Het

uiteindelijke doel is het vergroten van de onderwijskansen, want een goede taalontwikkeling heb je nodig voor succes op school.

De uitgave omvat negen films en een handleiding met kijkvragen. Hoofdrolspeleers zijn zowel vaders als moeders en hun kinderen in verschillende leeftijden. Initiatiefnemers van TOLK zijn: Koninklijke Kentalis, Cinop, Stichting de Meeuw en KLIK – Onderwijsondersteuning. TOLK 2 *vertel het aan je kind!* is mede mogelijk gemaakt door Stichting Lezen.

Voor meer informatie: www.tolkinfo.nl

**Stichting Lezen
gaat verhuizen!**

U vindt ons vanaf 30 mei op het volgende adres:

Nieuwe Prinsengracht 89
1018 VR Amsterdam
Postbus 16518
1001 RA Amsterdam
T 020 6230566
info@lezen.nl
www.lezen.nl

lezen
onderwijsondersteuning

Redactioneel

In het Engels is het voor tieners een staande uitdrukking: *Go read a book*. Het betekent van alles, maar nooit veel goeds: ‘hou je kop’ of ‘donder op’ bijvoorbeeld. De negatieve associatie die veel jongeren vanzelfsprekend vinden als

het om boeken of lezen gaat is er ook bij een groot deel van de Nederlandse jeugd – zoals recent bijvoorbeeld het PISA-onderzoek aantoonde. Op de basisschool lezen de meeste kinderen nog graag, velen beschouwen het zelfs als een hobby. Maar eenmaal op de middelbare school opent de wereld zich kennelijk zo snel dat jongeren bij wijze van spreken geen boek meer nodig hebben. Afleiding genoeg. U en ik weten dat jongeren juist dan gemotiveerd moeten blijven om te lezen. Wie leest wordt taal- en leesvaardiger, presteert beter op school en profiteert daarvan uiteindelijk een loopbaan lang.

Als we erin slagen de vonk van het lezen (weer) te doen op-laaïen bij jongeren die uit zichzelf niet snel een boek zullen lezen, is een belangrijke stap gezet. Het juiste boek op het juiste moment voor de juiste lezer, daar draait het om. Lees-bevorderingsprojecten helpen daarbij. De Jonge Jury brengt jaarlijks ruim tienduizend jongeren op de been en ook de Dioraphte Jongerenliteratuur Prijs heeft inmiddels heel wat jongeren gemobiliseerd. Tussen 31 maart en 30 april brachten meer dan zesduizend jongeren hun stem uit op hun favoriete boek uit 2010.

Met ervaringen die je als jongere interessant vindt, kun je heel goed kennismaken door het lezen van boeken. Onder het motto “Wat je leest ben je zelf” start Stichting Lezen daarom dit najaar het leesbevorderingsproject De Weddenschap. Vj Nadia Palesa Poeschmann, acteur Sergio Hasselbaink en rapper Yes-R dagen vmbo-leerlingen uit in een half jaar tijd net als zij drie boeken te lezen. In Vlaanderen loopt De Weddenschap al twee jaar met succes. Jongeren die weinig lazen namen de uitdaging aan en gingen lezen – volop en gemotiveerd. Plezier in lezen doet lezen. En lezen biedt veel: niet alleen plezier en ontspanning, maar ook kennis en ervaring voor het leven. Arie Boomsma verwoordt het verderop in deze *Lezen* heel treffend: met het hoofd van een lezer ‘gebeurt nog eens wat’.

Gerlien van Dalen,

Directeur Stichting Lezen

INHOUD

- 4 Goochelen met woorden
Leren lezen met AVI-boeken
- 7 Rechtzetten wat je is aangedaan
Lezen en verder lezen
- 8 100 jaar Annie M.G. Schmidt
Met illustraties van Sebastiaan van Doninck en Noëlle Smit
- 10 Blikveld 0–6
- 12 Geronimo, de Goedheiligmuis
Wie is Geronimo Stilton?
- 14 Blikveld 6–12
- 16 Verhalen van een bokkig huis
Benny Lindelaufs familie-epos
- 18 Prikkels
- 20 Blikveld 12–15
- 22 ‘Persoonlijke affiniteit wint het uiteindelijk altijd van de bloedband’
Gesprek met Peter Buwalda
- 24 Blikveld 15–18
- 26 ‘Er is altijd een schrijver die wil meekijken’
Interview met Bart Moeyaert
- 28 Over onvoorspelbare meisjes en de uitzet van Jip en Janneke
Nieuwe master Jeugdliteratuur
- 30 ‘Identificatie is leuk, maar ook saai’
Arie Boomsma over lezen
- 32 Honderd procent digitaal
Een kijkje in het atelier van Wouter van Reek
- 34 Je bent geen nerd als je een boek leest
De Weddenschap
- 36 Brief van Allard Schröder aan Murr uit *Leven en opvatting van kater Murr*

De projecten die recentelijk mogelijk zijn gemaakt met inhoudelijke en/of financiële steun van Stichting Lezen, zijn met aangegeven.

Lezen. Kwartalaftijdschrift voor leesbevordering en literatuureducatie is een uitgave van Stichting Lezen.

Professionals en studenten op het gebied van leesbevordering en literatuureducatie ontvangen **Lezen** gratis door zich aan te melden via www.lezen.nl

Redactieadres: Stichting Lezen, Oxford House, Nieuwezijds Voorburgwal 328 G, 1012 RW Amsterdam. T 020-6230566 | E-mail redactie: redactie@lezen.nl

Voor vragen over gratis toezending en adreswijzigingen: info@lezen.nl | Hoofdredacteur: Gerlien van Dalen | Eindredactie: Jolkje Akveld / Eva Gerrits

Redactie: Jolkje Akveld, Daan Beeke, Eva Gerits, Annemarie Terhell, Desirée van der Zander | Medewerkers aan dit nummer: Amber Beckers, Sebastiaan van Doninck,

Ton Koene, Jørgen Koopmanschap, Wouter van Reek, Victor Schiferli, Jowi Schmitz, Allard Schröder, Noëlle Smit, Elsbeth Tijssen

Vormgeving: Ramona Dales, Lijn 1, Haarlem | Uitgever: Stichting Lezen

Druk: Drukkerij Spinhex & Industrie | Coverbeeld: © Wouter van Reek

© Copyright juni 2011 Stichting Lezen. Niets uit deze uitgave mag worden gereproduceerd door middel van enige methode of vorm dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de uitgever.

ISSN 1570-9698. De inhoud van **Lezen** is auteursrechtelijk beschermd. Eventuele rechtebenden die wij niet hebben kunnen achterhalen, verzoeken wij contact op te nemen met de uitgever.

Dr. Seuss uit *De kat met de hoed*

Goochelen met woorden

EERSTE LEESBOEKEN – Aan boeken voor aanvangende lezers geen gebrek. Bij educatieve uitgeverijen verschijnen jaarlijks talloze series voor kinderen die het lezen net onder de knie hebben. Schrijven met restricties klinkt echter makkelijker dan het is. Over het kaf en vooral het koren.

DOOR JOUKJE AKVELD

Zes is een magische leeftijd. Ineens openbaart de wereld zich in letters. Wat tot dat moment een onbegrijpelijke brij van boogjes, staafjes en punten was, blijkt – o wonder! – betekenis te hebben. Letters rijgen zich aaneen tot woorden, woorden tot zinnen, zinnen tot verhalen. De triomf van het eerste zelfstandig gelezen boek is niet minder dan die van de eerste zoen. Ook als dat boek bestaat uit twaalf bladzijdes met een-lettergrepen en een verhaallijn dunner dan een pannenkoek.

Spagaat

Het nadeel van triomfen is dat ze meestal maar kort duren. De ontdekking zelf een lezer te zijn wordt al snel net zo gewoon als de tweede en derde zoen. Zodra de euforie is weggezaakt, ontdekt de lezer dat er na maan, roos, vis nog een wereld voor hem te winnen is. De spannende, grappige, mooie

boeken die 's avonds thuis worden voorgelezen (en aansluiten bij zijn levenservaring en begripvermogen), blijken taaltechnisch nog vele bruggen te ver. En dan wringt het ineens wel: dat al die boekjes waarmee je binnen de muren van het klaslokaal leert lezen qua plot niets om het lijf hebben. Dat de taal niet tot leven komt. Dat de personages van hetzelfde bordkarton zijn als de vroegere Botjes-reeks. Maar het ergste is het besef dat de échte boeken nog altijd buiten handbereik zijn.

Het is de onvermijdelijke spagaat die niet alleen de beginnende lezer, maar ook de auteur die voor hem schrijft, treft. Dat wat al wel begrepen wordt, kan nog niet worden gelezen, waardoor dat wat wel gelezen wordt al snel saai en slaapverwekkend is. De regels die de schrijver krijgt opgelegd om aan te sluiten bij de leesontwikkeling van het kind, het AVI-niveau, zijn immers streng. Afhankelijk van het stadium van leesontwikkeling worden restricties gesteld aan lettergebruik, interpunctie, het aantal lettergrepen, woord- en zinslengte. Zie dan nog maar eens een spannend verhaal te maken.

Schrijven gaat niet meer in de eerste plaats om plot, personages en stijl, maar wordt een ingewikkeld gejongleer met letters en woorden. En niet alle schrijvers zijn in staat de ballen in de lucht te houden.

Marije Tolman uit *Wolf, Hond en Kat*

Georgien Overwater uit *In de leer bij een heer*

Rotbeesten

Sylvia Vanden Heede kan dat wel. De Vlaamse schrijfster veroverde met haar *Vos en Haas*-verhalen in eenvoudige taal en met verbluffend mooie illustraties van Thé Tjong-Khing jong lezend Vlaanderen en Nederland. Nog niet zo bekend, maar hard op weg net zo'n aardige serie te worden, zijn haar boeken over *Wolf en Hond*. De vriendschap van dit duo is een stuk minder harmonieus dan tussen de aimabele bosbewoners. *Wolf en Hond* zijn neven, maar dat is voor de eerste geen reden tot vriendelijkheid. Hond vreest zelfs regelmatig dat *Wolf* wel trek in hem heeft. Als in het tweede deel *Wolf, Hond en Kat* een derde dier z'n intrede doet, blijkt ook dat een loeder van een beest. Hond heeft het razend druk het onstuimige tweetal uit elkaars buurt te houden. Losjes verwijzend naar sprookjes, Gertrude Stein ('een muis is een muis is een muis') en de bijbel, zonder de zesjarige lezer het gevoel te geven dat hij iets mist, schreef Vanden Heede in puntige zinnen een verfrissend boek over twee venijnige beesten en een goed-zakkige hond. Met haar fijnzinnige tekenstijl verbeeldt Marije Tolman even losjes als prachtig een koortsige wolf en een ontspoorde muizenanarchie. Dat alles fraai vormgegeven in een handzaam, gebonden boek met veel wit op de bladspiegel.

Vuige rat

Er zijn er meer die het goochelen met woorden tot kunst hebben verheven. Die in hun eenvoudige zinnen blijf geven van groot taalplezier. Schrijversduo Erik van Os en Elle van Lieshout is al jaren grootmeester op de korte baan. Humor is het handelsmerk waarmee zij met een minimum aan letters aan de meest basale onderwerpen een originele draai geven. Zonder door de knieën te gaan begeven zij zich soepel op kleuterhoogte in de zogenaamde samenleesboeken voor kleuters die al zelf willen lezen, om via de groepen drie en vier met evenveel schwing de lezer in de middenbouw te bedienen. *Nee, nee, nee!* over een recalcitrant eendenkuiken dat niet wil zwemmen is zo'n samenleesboek dat ouders samen met hun leergierige kroost kunnen lezen. De tekst

voor het kind is steeds in een grote, gekleurde letter gedrukt en vaak voorzien van een plaatje (poot, vis, man). De verhaallijn drijft op repetitio en culmineert in een verrassende climax. Kleuteranarchie met cartoonachtige tekeningen van Hugo van Look waar ouder en kind samen om kunnen lachen.

Net zo grappig is de twist in *In de leer bij een heer* voor lezers vanaf zes jaar. Rat fluit graag naar de vrouwtjes, maar noch muis op haar frivole hakjes, noch kip met haar ruitjesschort is van zijn vrijpostigheden gediend. Rat is te grof en rat is niet schoon en dus gaat rat in therapie bij kat die enig fatsoen in zijn vuige rattenkop probeert te pompen. Tevergeefs, maar ook weer niet blijkt op de laatste bladzijde: dat leuke rattenmeisje in haar kekke jurkje blijkt uit precies hetzelfde hout gesneden als rat. Een *happy end*, maar nergens zoetsappig met dank aan de lekker overdreven tekeningen van Georgien Overwater. Het knappe is dat je helemaal niet in de gaten hebt dat het hele boek uit eenlettergrepige woorden bestaat; een volwaardig verhaal voor kinderen die net kunnen lezen.

Zo goed als niets

Het universum van de olijke mannetjes Bil en Wil van schrijver Rindert Kromhout en tekenaar Jan Jutte bestrijkt onderhand een hele boekenkast. Naast prentenboeken en voorleesboeken over het duo dat zo goed als niets meemaakt en daar volmaakt tevreden mee is, is er een reeks voor beginnende lezers die zo op een prettige manier zelf verder kunnen met de hun vertrouwde personages. *Wat een verhalen! Bil en Wil* is een boek waarin de lezer kan groeien van het laagste AVI-niveau naar enkele niveaus hoger. Van ultrakorte zinnen met eenlettergrepige woorden naar tuinhekje en keukentafel. Het lekker kloeke boek doet qua dikte niet onder voor een doorsnee voorleesboek en heeft daarmee niets van dunne schoolboekjes of verplicht leesonderwijs.

Isabel Versteeg leerde het schrijven voor beginnende lezers op de redactie van *Okki*. Voor Zwijsen en Malmberg schreef zij een aantal boeken voor oudere kinderen met dyslexie en andere leesproblemen; onderwerpen voor de midden- of boven-

Jan Jutte uit *Wat een verhalen! Bill en Wil*

Nynke Talsma uit *Verkering valt niet mee*

Gertie Jaquet uit *Weet jij alles over de dierenarts?*

bouw geschreven op een laag AVI-niveau. Zoals *Verkering valt niet mee* op AVI 3 voor kinderen in groep 7 en 8 over de complexiteit van lieve maar bezitterige vriendinnetjes en onverschillig-jaloerse beste vrienden. Het is thematiek die zich leent voor een volwaardig idioom, maar Versteeg laat knap zien dat het ook met minder kan. Met tekeningen van Nynke Talsma die de briefjes die de personages elkaar tijdens de les toeschuiven verbeeldde in een aandoenlijk kinderhandschrift.

Ook voor oudere kinderen en eenvoudig geschreven is het informatieve boek *Weet jij alles over de dierenarts?*, compleet met voorlees-cd, foto's en transparante doorslagpagina's waardoor op de illustraties van Gertie Jaquet dubbel zoveel te zien is. Dankzij de teksten bij de foto's en tekeningen leest het boek bijna als beeldverhaal, zodat lastige woorden (prullenbak) eenvoudig op hun plek vallen.

Vrolijke flauwekul

Lang voor de huidige leesmethodes in zwang raakten, toen Nederland in de ban was van leesplankjes en alle schoolkinderen nog aap-noot-miesten, was er Dr. Seuss. De Amerikaanse schrijver en illustrator Dr. Seuss (1904–1991), pseudoniem voor Theodor Seuss Geisel, was in eigen land en ver daarbuiten niet minder dan een fenomeen. Zijn subversieve nonsensverhalen met tijdloze tekeningen van balorige fantasiebeesten waren de moraal voorbij en dreven volledig op absurdistische opsommingen, rijm en woordgrapjes. Sommige critici schreven dat zijn naam synoniem was aan de lach. Zijn bekendste creatie is waarschijnlijk de kat met de hoed, een onbeschaamde deugniet die overal een potje van maakt, maar de door hem aangerichte chaos ook altijd weer op miraculeuze wijze weet te verhelpen. Het eerste boek over de los-

bandige kat telde slechts 223 verschillende woorden, waarmee het perfect aansloot bij het aanvangend leesonderwijs. Er zouden nog zeventien titels met een beperkte woordenschat volgen, waaronder het populaire *Groene eieren met ham*, dat slechts vijftig verschillende woorden bevatte. Uitgeverij Gottmer startte enkele jaren geleden met een reeks heruitgaven van Dr. Seuss' werk. *De kat met de hoed lees-koffer* bevat de klassiekers *De kat met de hoed*, *Groene eieren met ham*, *Er zit een knak ik mijn zak* en *Het voetenboek* plus een speels werkboekje waarin de geleerde woorden geoefend kunnen worden. De ludieke vertalingen van Bette Westera zijn al even woordkunstig als de originele verhalen. Niet volgens de strenge regels van het AVI-systeem, maar dat zal de lezer van deze vrolijke flauwekul vermoedelijk worst wezen. ...

Wolf, Hond en Kat, Sylvia vanden Heede & Marije Tolman. Lannoo, € 12,95 (6+)

Nee, nee, nee!, Erik van Os, Elle van Lieshout & Hugo van Look. Zwijsen, € 5,- (4+)

In de leer bij een heer, Erik van Os, Elle van Lieshout & Georgien Overwater. Mareta, € 9,50 (6+) te bestellen via www.mareta.nl

Wat een verhalen! Bil en Wil, Rindert Kromhout & Jan Jutte. Zwijsen, € 13,95 (6+)

Verkering valt niet mee, Isabel Versteeg. Malmberg (9+).

Onderdeel van de Leeskist Ster, ISBN: 9789034507778 te bestellen via www.malmberg.nl

Weet jij alles over de dierenarts?+ voorlees-cd, Isabel Versteeg & Gertie Jaquet. Zwijsen, € 14,95 (9+)

De kat met de hoed leeskoffer, Dr. Seuss. Gottmer, 4 titels + werkboekje, € 16,95 (6+)

Rechtzetten wat je is aangedaan

→ Het Italiaanse schrijversduo Monaldi & Sorti werd wereldberoemd met hun historische thrillers met de zeventiende-eeuwse castraat Atto Melani in de hoofdrol. Zij schrijven het geschenboekje voor de Maand van het Spannende Boek, in juli verschijnt *Mysterium* (Cargo), waarin Melani op zoek gaat naar verloren gewaande literaire meesterwerken uit de oudheid.

→ Voor *Het oog van de rode tsaar* verdiepte de Britse Sam Eastland (Anthos) zich in de beruchtste moorden uit de Russische geschiedenis. Inspecteur Pekkela krijgt van Stalin de opdracht de moordenaar van de Romanovs te vinden. Getuigen die weten of de laatste Romanov wellicht ontsnapt is, worden één voor één vermoord.

JUNI, MAAND VAN HET SPANNENDE BOEK – Misdaden en tijdsbeelden van voorbije perioden zijn basisingrediënten voor historische thrillers. Maar het thema van de Maand van het Spannende Boek 2011, ‘Galg en rad – misdaad door de eeuwen heen’, beperkt zich niet alleen tot het verleden: opgroeien voor galg en rad is van alle tijden.

DOOR EVA GERRITS

‘Man hands on misery to man’, de naargeestige dichtregel uit ‘This Be the Verse’ van Philip Larkin, staat niet voor niets in *Verloren zoon*, de nieuwste thriller van Lieneke Dijkzeul. De regel geeft goed de strekking weer van het donkere verhaal, waarin een vader, verslagen door het verlies van een zoon, zijn vrouw en zijn ontslag als arbeider, wegzinkt in onmacht en frustratie. Voor zijn overgebleven puberzoon heeft hij totaal geen aandacht meer – de jongen kon zijn hele leven al weinig goeds doen in zijn vaders ogen, zeker in vergelijking met de oogappel, zijn overleden broer. Toch wil de jongen wel iets van zijn leven maken. Hij leest graag, iets wat zijn vader veracht, en droomt een toekomst voor zichzelf. Maar zijn leven neemt een verkeerde wending als hij aan den lijve ondervindt wat er kan gebeuren als je met de verkeerde mensen omgaat. Vader en zoon, die elkaars bloed wel kunnen drinken, blijken uiteindelijk toch meer met elkaar gemeen te hebben dan aanvankelijk leek. Beiden voelen, afzonderlijk van elkaar, de noodzaak om recht te zetten wat hun is aangedaan.

Verloren zoon is Lieneke Dijkzeuls vierde thriller in een reeks met inspecteur Paul Vegter in de hoofdrol. Net als de voorgaande delen is ook dit boek afzonderlijk te lezen. Naast misdaad en het wel en wee van Vegter en zijn collega's, geeft Dijkzeul in haar boeken een (enigszins kritisch) beeld van de tijd en de maatschappij waarin we leven. In *Verloren zoon* komt dat tot uiting in het verhaal van een wanhopige man, een ‘sociaal zwakkere’ die geen vertrouwen in de overheid heeft en niet meer gelooft in een toekomst. Een eenling die vecht tegen het systeem dat hem dreigt te verzwelgen – iets wat in Nederland nog vaak genoeg voorkomt. ●●●

Verloren zoon, Lieneke Dijkzeul. Anthos, € 19,95

→ Iain Pears zette in 1998 de historische thriller op de kaart met *An Instance of the Fingerpost*, in het Nederlands vertaald als *Het goud van de waarheid*. In het vuistdikke *De val van Stone* (Cargo) wordt de dood onderzocht van een steenrijke negentiende-eeuwse Londense zakenman ten tijde van de opkomst van het imperialistisch roofkapitalisme.

→ Drievoudig Gouden Stropwinnar Tomas Ross laat zich inspireren door cruciale momenten en personen in de Nederlandse geschiedenis. *De tranen van Mata Hari* (Cargo) gaat over de gelijknamige spionne en haar (vermeende) banden met het koningshuis. Had zij een verhouding met Prins Hendrik? Was Wilhelmina een buitenechtelijk kind?

100 jaar geleden werd Annie M.G. Schmidt geboren. Twee gloednieuwe tekeningen bij twee (fragmenten van) klassieke gedichten. Voor de complete verzen: lees *Ziezo van Querido* (en ook de andere 345 kinder-versjes).

De prinses en het egeltje

Er was eens een prinses. Ze was de schoonste van het land. Vijf vrijers stonden op haar stoep, en dongen naar haar hand. De eerste was een graaf, de tweede was een brigadier, de derde was een fabrikant van boterhampapier, de vierde was een generaal. En wie was nummer vijf? Dat was een heel klein egeltje, met stekeltjes op z'n lijf.

't Was moeilijk om te kiezen. 't Was geen gemakkelijke keus... Ze koos... ze koos het egeltje, het spijt me, maar 't is heus. Ze koos dat gekke egeltje, omdat ze stiekem dacht: Hij zal wel in een prins veranderen, midden in de nacht, een prins met blonde haren, en een jas van hermelijn... zoiets gebeurt in ieder sprookje. 't Ligt zo in de lijn.

Ziezo, de bruiloft werd gevierd, met kip, muziek en zang, 't prinsesje had een sluier aan van tachtig meter lang. En waar is nou de bruidegom? zo riepen alle mensen, we moeten toch de bruidegom ook al het goede wensen? Maar niemand kon hem zien. 't Prinsesje had hem in haar tasje, ze schaamde zich zo voor die man met stekeltjes op zijn bastje.

Precies om twalef uren bliezen ze op een trompet: het feest was afgelopen. En nu iedereen naar bed. De koning en de koningin, de kok en de majoor die lagen allemaal al lang te ronken op een oor, maar de prinses bleef wakker, en ze keek maar, en ze dacht: Vooruit, word nou een prins? Het is al midden in de nacht.

Ze wachtte en ze wachtte en ze werd een beetje kregel... want wat er ook gebeuren mocht: die egel bleef een egel.

(...)

© Annie M.G. Schmidt

© Illustratie: Sebastiaan van Doninck

Sebastiaan van Doninck: “De prinses en het egeltje” draagt een erg herkenbaar thema in zich: dat van keuzes maken. Wat me enorm aantrok was het contrast tussen het breekbare prinsesje en het stekelige egeltje, of was het omgekeerd?”

De heks van Sier-kon-fleks

Dit is de heks van Sier-kon-fleks,
ze woont in Kopenhagen.
Iedere dag doet zij wat gek
en alle mensen klagen:
O, wat een heks,
wat een akelige heks,
hoe lang moet dat nog duren?
Wie wil de heks van Sier-kon-fleks
voorgoed het bos in sturen?

*Op zondag neemt zij de kolonel
en tovert hem om in een mokka-stel.*

*Op maandag doet zij niet zoveel,
dan jakkert zij op haar bezemsteel.*

*Op dinsdag eet zij een schooljuffrouw
en laat het verder maar blauw-blauw.*

*Op woensdag neemt zij het mokka-stel
en tovert het om in een kolonel.*

*(De vreugd is maar van korte duur:
hij zit nog onder het glazuur.)*

*Op donderdag neemt zij het dameskoor
en schuift het onder de voordeur door.*

*Op vrijdag bijt zij de griffier
en wikkelt hem in vloeipapier.*

*Op zaterdag gaat zij in 't bad,
zodat het in de rondte spat,
en verder speelt zij met haar kat
het spelletje van 'wie doet me wat'.*

(...)

© Annie M.G. Schmidt

© Illustratie: Noëlle Smit

Noëlle Smit: 'Van die rare titel word je al nieuwsgierig. Idioot grappig met een beetje grimmige ondertoon, daar houd ik wel van. Volgens mij was Mevrouw Schmidt zelf een beetje een Heks-van-sier-kon-fleks.'

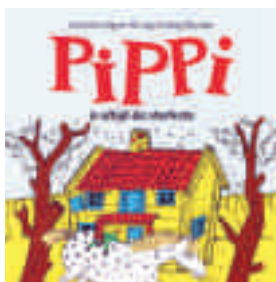
LeesLETTERS

Voor wie snel verstrikt raakt in lange zinnen met kleine letters, is er een (web)winkel met een leesaanbod op maat: LeesLETTERS. Deze nieuwe boekwinkel richt zich op leerkrachten, ouders, leesspecialisten, leescoördinatoren, intern begeleiders, dyslexiespecialisten, logopedisten, remedial teachers en boekenliefhebbers. LeesLETTERS biedt makkelijk lezen-boeken aan voor zowel laaggeletterde volwassenen als voor kinderen die moeite hebben met lezen. Daarnaast zijn er aparte afdelingen met onder meer studieboeken over dyslexie, spelletjes die het letter- en taalbegrip stimuleren zoals rijmspellen, woordspellen, scrabbleproducten en letterdobbelstenen, en is er een uitgebreid assortiment leescadeaus en oefenmateriaal verkrijgbaar – van alfabetposters tot letterstempels, werkwoordtrainers en mee leesboeken. LeesLETTERS is een initiatief van Elseline Knuttel, die zich ook met de boeken van haar uitgeverij De Inktvis op moeilijke lezers richt. De winkel LeesLETTERS is gevestigd in Dordrecht; alle materialen die op de website worden aangeboden zijn daar te bezichtigen. [A7]

www.leesletters.nl

Leve het luisterboek

Luisterboeken worden door steeds meer mensen ontdekt als de ideale manier om te ontspannen en toch te lezen. Op 16 juni gaat de jaarlijkse Week van het Luisterboek weer van start. Tijdens deze week vindt ook de uitreiking plaats van de ésta luisterboek award. Het tijdschrift *ésta* kiest voor het derde achtereenvolgende jaar een winnaar uit titels die door uitgeverij zijn ingestuurd. Twee jeugdtitels van uitgeverij Rubinstein schopten het tot de shortlist: het duistere sprookje *De tuinen van Dorr* van Paul Biegel verteld door Gijs Scholten van Aschat, en het fantasyverhaal *Reckless – Achter de spiegel* van Cornelia Funke, dat werd ingesproken door Jan Meng. De KLM maakte dit voorjaar bekend dat de vliegtuigmaatschappij luisterboeken van uitgeverij Rubinstein gaat aanbieden op intercontinentale vluchten. Jonge kinderen kunnen aan boord wegdromen bij *De fantastische meneer Vos* van Roald Dahl, *Ontdek de wereld met Nijntje* van Dick Bruna en bij vier verschillende titels van Annie M.G. Schmidt. [A7]

4x zomerlezen

- *In het bos van de luiaard* is een juweel van een pop-upboek. De tekst is nogal hoogdravend, maar het uitklapbare bos biedt verrassende zoekplaatjes en zit stijlvol en strak in elkaar (Anouck Boisrobert & Louis Rigaud, Querido, 3+).
- Helemaal retro is *Pippi is altijd de sterkste*, een herdruk van de stripverhalen die Astrid Lindgren in 1958 maakte met Ingrid Vang Nyman. Leuk om voor te lezen, zelf te lezen, of om lekker in te bladeren (Ploegsma, 5+).
- Een nieuwe Agent en Boef is altijd raak. *Agent en Boef en de Boefagent* is één grote verkleedpartij met zoektekeningen; Boef steelt steeds een andere outfit, agent gaat in zijn pyjama naar hem op zoek (Tjibbe Veldkamp & Kees de Boer, Lannoo, 4+).
- *Het boeboek* is een origineel voorleesboek vol griezelige verrassingen over de boeman, die woonde in het boebos bij het rilmeer aan de voet van de bibberbergen in een scheef, griezelig huisje (Imme Dros & Harrie Geelen, Querido, 3+). [A7]

Kinderboekenweek rond superhelden

De Kinderboekenweek 2011 wordt een eerbetoon aan moedige kinderboekpersonages, van Tiuri uit *De brief voor de koning* tot Iwan Olsen uit *Pudding Tarzan*. Onder het motto 'Superhelden! – Over dapper durven zijn' zullen boekhandels, bibliotheken en scholen van 5 tot en met 15 oktober feestvieren. Schrijver Tjibbe Veldkamp en illustrator Kees de Boer maken dit jaar het Kinderboekenweekgeschenk. Het belooft een spannend verhaal te worden vol actie, waarin veel wordt geschoten. 'Ook krijgen we – eindelijk – weer eens een aanval van aliens en moet de wereld dus gered worden,' aldus de schrijver. Het Prentenboek van de Kinderboekenweek wordt dit jaar gemaakt door Dolf Verroen en Thé Tjong-Khing en zal de vorm krijgen van een modern sprookje. Thé en Verroen publiceerden vorig jaar *De prinses en de paradijsstuijn*, een bundel vertellingen over verschillende prinsessen – van een kroonprinses met een gouden hart tot een hoogheid die met modder gooit. In het najaar wijdt het Letterkundig Museum in Den Haag een familietentoonstelling aan zijn werk: *Thé Tjong-Khing, van strip tot sprookje*. [AT]

www.letterkundigmuseum.nl, www.kinderboekenweek.nl

ILLUSTRATIES THE TJONG-KHING

Nieuw prentenboek van Sendak

Maurice Sendak (1928), een van de oervaders van het Amerikaanse prentenboek, komt na dertig jaar weer met een geheel eigen prentenboek. Zijn uitgever HarperCollins heeft aangekondigd dat *Bumble-Ardy* in september zal verschijnen in een uitzonderlijk hoge oplage van 500.000 exemplaren. Het verhaal is gebaseerd op de gelijknamige animatieserie die Sendak in de jaren zeventig maakte voor het programma *Sesame Street* en gaat over een varkentje dat voor zichzelf een verjaardagsfeest organiseert. In de tekenfilm was Bumble-Ardy nog een jongetje, maar 'jongens hebben nu eenmaal de neiging in varkens te veranderen', zo verklaart de schrijver-tekenaar zijn metamorfose. Maurice Sendak is wereldwijd vermaard om zijn virtuoze tekeningen die een volstrekt eigen wereld verbeelden. Hij illustreerde meer dan honderd jeugdboeken en won in 1970 de Hans Christian Andersen Award en in 2003 de Astrid Lindgren Memorial Award. Hij brak internationaal door met het legendarische prentenboek *Max en de Maximonsters* (1963), waarin een kleine jongen naar zijn kamer wordt gestuurd en daar, verkleed in wolfspak, zichzelf een avontuur droomt in het bos tussen monsters. Ondanks kritiek van pedagogen groeide het boek uit tot een klassieker. In 2009 werd *Max en de Maximonsters* verfilmd door Spike Jonze. [AT]

ILLUSTRATIE MAURICE SENDAK UIT BRUNDBAR

75.000ste BoekStartkoffertje

'Zonder kinderboeken ook geen Wolkers,' zei voorzitter van de Tweede Kamer Gerdi Verbeet bij de feestelijke opening van de 500ste BoekStartlocatie. In de Centrale Bibliotheek van Den Haag overhandigde zij BoekStartkoffertjes aan bekende Hagenaars als actrice en moeder Alwien Tulner, actrice en grootmoeder Gerda Havertong, en keeper en vader Gino Coutinho. Sinds januari 2009 zijn er landelijk ruim 75.000 BoekStartkoffertjes uitgereikt aan jonge ouders. BoekStart is een project om het voorlezen aan baby's en jonge kinderen te stimuleren. Uit Amerikaans onderzoek blijkt dat er grote cognitieve effecten zijn als ouders al voor het tweede levensjaar beginnen met voorlezen. Daarom ontvangen in de deelnemende gemeenten alle nieuwe ouders een brief met een waardebond voor het rode BoekStartkoffertje. Zij kunnen dit gratis koffertje met boekjes en informatie over het voorlezen aan baby's ophalen bij de bibliotheek. De baby wordt dan gratis lid, de ouder krijgt een rondleiding. Boekstart is nu beschikbaar in 500 bibliotheekvestigingen, verspreid over heel Nederland. BoekStart is onderdeel van Kunst van Lezen, een initiatief van het ministerie van ocw, uitgevoerd door Stichting Lezen en Sectorinstituut Openbare Bibliotheken. [AT]

www.boekstart.nl

Geronimo, de Goedheiligmuus

KINDERJURY 2011 – Hij werd geboren in Rokford, studeerde Filosofie van de Snorhaar, is uitgever van *De Wakkere Muis* (de meest gelezen krant van Muizeneiland) en is zo verstrooid dat hij voortdurend over zijn eigen voeten struikelt. Wanhopige leerkrachten zien in hem de verlosser, recensenten halen zijn neus voor hem op en concurrenten zien hem zich liever verslikken in een stuk kaas. Zijn naam is Stilton, Geronimo Stilton – en kinderen zijn gek op hem. Wie is hij en hoe vond hij zijn weg uit Italië naar Nederland? Zijn vertaalster en beschermvrouw Loes Randazzo vertelt.

DOOR ANNEMARIE TERHELL

Het gebeurde in Bologna, op de internationale kinderboekenbeurs, dat Loes Randazzo verliefd werd op een muis. Een karikaturale muis met de charme van Donald Duck, een stuntelige antiheld tot in het puntje van zijn staart. Randazzo scoutte destijds voor verschillende uitgeverijen en wist dat ze hier een serie te pakken had waar de wereld op zat te wachten. ‘Ik stond te stuiteren; vanuit mijn boekhandelsachtergrond dacht ik dat dit een succes zou kunnen worden. In eerste instantie was het nog niet zo gemakkelijk om een uitgever te interesseren. In Italië stond de serie al stevig in de markt, er was een hele batterij aan boeken verschenen. Het ging om een klein vermogen.’

Van mozzarella naar geitenkaas

Het lukte Randazzo om uitgeverij Zirkoon enthousiast te krijgen. In 2002 verscheen het eerste deel *Ik heet Stilton*, Geronimo Stilton, maar instant succes bleef uit. Randazzo: ‘We hebben in het begin fouten gemaakt. We kozen voor uitgaven in paperbackvorm, dat sloeg niet aan. Ook de bewerking was niet optimaal: we haalden de typografische grapjes eruit, en vertalen bleek lastig. Geronimo zegt om de haverklap: “Mille mozzarelle”. Dat werd aanvankelijk vertaald als

“Duizend mozzarella’s”. Welk Nederlands kind ziet dan gelijk een sneeuwballenregen voor zich?’

Al snel werden de boeken ondergebracht in een eigen uitgeverij: De Wakkere Muis. Die naam, ontleend aan Geronimo’s eigen krantenuitgeverij, moest het plaatje compleet maken van de avontuurlijke muis die zijn boeken zelf schrijft. Geloven kinderen dat echt? Als je het een willekeurige fan van zo’n jaar of negen vraagt, zegt die: nee, natuurlijk niet! De echte schrijver is Elisabetta Dami, een Italiaanse. Zij heeft Geronimo bedacht, maar er is een groep schrijvers die de verhalen uitwerkt. Die informatie is gemakkelijk met Google te vinden en ook voor kinderen binnen handbereik. Veel meer dan dat is overigens niet op het web te vinden. Dami spreekt weinig met de pers en schermt haar identiteit goed af. Volgens Randazzo is ze een vriendelijke en keurige Italiaanse. ‘Mijn eerste gedachte toen ik haar ontmoette was: schrijf jij kinderboeken?’ Ook in Nederland wordt Geronimo’s auteurschap stevig gemystificeerd. Randazzo: ‘Het is een *gentlemen’s agreement*: dit is het verhaal dat we naar buiten brengen, daarom houden we ons daar allemaal aan.’ Volgens haar heeft dat niet te maken met contractuele afspraken, maar gaat het er vooral om dat kinderen moeten kunnen geloven dat Geronimo de werkelijke schrijver is. ‘Geronimo Stilton is zo iemand als Sinterklaas. Natuurlijk weten kinderen dat hij niet bestaat, maar toch willen ze er allemaal mee op de foto. We krijgen zo veel mailtjes die aan hem zijn gericht, waarom zou je kinderen dat ontnemen?’

Hapklare brokken

Wat is het geheim van Geronimo? Zijn succes zit hem in de toegankelijkheid, de afwisseling van tekst, tekeningen en typografie, de humor, het steeds terugkerende stramien: je weet dat de onhandige muis in elk boek onverwachts in een idioot avontuur belandt, maar dat hij altijd weer veilig thuis-

komt om een nieuw boek te schrijven. Die herkenbaarheid en herhaling helpt kinderen in hun leesontwikkeling. Ze leren patronen herkennen en maken tegelijkertijd leeskilometers. ‘Geronimo is lezen voor je plezier,’ denkt Randazzo. ‘Natuurlijk zijn het een hoop hapklare brokken, maar daartegenover staan ook leuke taalgrapjes. Zelf ben ik opgegroeid met series als *Pitty gaat naar kostschool* en *De vijf*.’ Lachend: ‘Ik ben toch ook goed terechtgekomen?’

De Geronimoboeken verschijnen momenteel in twintig landen. Naast de reguliere reeks zijn verschillende series gelanceerd, zoals het succesvolle *Fantasia*, dat zich afspeelt in een magisch fantasieland, en *Reis door de Tijd*, waarin Geronimo via een tijdmachine op bezoek gaat bij oude beschavingen. In ruim tachtig titels speelt Geronimo de hoofdrol, en dan zijn er nog de series die zijn geschreven door andere personages, zoals zijn zus Thea Stilton. Sinds Nickelodeon in 2009 is gestart met het uitzenden van de animatiereeks en De Wakkere Muis op dezelfde zender adverteert met commercials, is de verkoop de lucht in geschoten. Randazzo: ‘Dat komt echt niet alleen door de televisie. Wij hebben heel hard gewerkt voor een stevige basis in de boekhandel. De eerste jaren was er weinig geld voor marketing. We zijn groot geworden door kinderen die elkaar de boeken hebben aangeraden. Dat verspreidde zich als een olievlek.’

Internetoorlog

Hoeveel boeken er jaarlijks worden verkocht, daarover wil de uitgeverij geen cijfers bekendmaken, alleen dat er in totaal zo’n 1,5 miljoen exemplaren in Nederland over de toonbank zijn gegaan. Randazzo: ‘Soms knippen wij elkaar nog wel eens in de arm.’ Vorig jaar is aan de fans gevraagd om in de Kinderjury op *Fantasia IV* te stemmen, om versnippering van stemmen over verschillende boeken te voorkomen. Geronimo won de Kinderjuryprijs en dat schoot andere schrijvers in het

verkeerde keelgat. Paul van Loon, de gedoodverfde winnaar die al tien keer de Kinderjury won, reageerde verbolgen op zijn website. Hij blogde: ‘[...] eigenlijk [heb ik] niet zo veel zin om op het podium te gaan zitten naast een man/vrouw in een muizenpak, die niet de schrijver is van het boek dat na een intensieve tv-reclame-campagne gekozen is (en ongetwijfeld dus zal winnen)...’. In een tweede bericht gaf hij aan dat hij de boeken van Geronimo nog nooit heeft gelezen, maar dat vooral het optreden van de acteur die de prijs vorig jaar in ontvangst nam hem had gestoord: ‘alsof hij de Goedheiligmuis zelf was, luid toegejuicht door zijn uit eigen zak betaalde publiek’. Ted van Lieshout nam een link naar Van Loons berichten over op zijn weblog, en daarop brak de kinderboekenhel los. Allerlei (voor de Kinderjury genomineerde) schrijvers en vakgenoten mengden zich in de discussie. Er werd betwijfeld of een schrijverscollectief wel in aanmerking mocht komen voor de Kinderjuryprijs, of de serie wel Nederlands was, of een man in een muizenpak wel of niet chic was, en of auteurs van vlees en bloed wel partij zijn voor zo veel commercieel geweld.

Volgens de CPNB is het reglementair allemaal in orde. Randazzo: ‘Het is jammer dat er nu een schaduw op de Kinderjury wordt geworpen. De Kinderjury is bedoeld voor kinderen, zij mogen hun stem laten horen. Als zij kiezen, dan dien je daar respect voor te hebben. Voor mij is dit succes echt niet vanzelfsprekend, het is de eerste keer na dertig jaar in het boekenvak dat ik zoiets meemaak. Ik heb me kapot gewerkt voor kleine uitgeverijen en voor boeken die ik prachtig vond, maar die niemand wilde kopen. Ik ken beide kanten van de medaille.’ ●●●

Dit najaar is Geronimo Stilton ook te zien in de voorstelling *Fantasia, de musical*.

Stemmen voor de Kinderjury 2011 kon t/m 13 mei. De winnaars worden 29 juni bekendgemaakt.

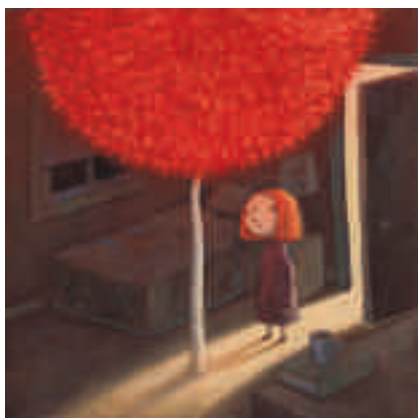
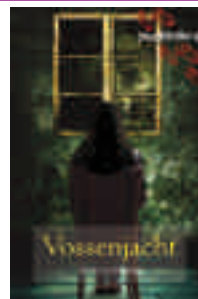
Van boek naar film

Filmproducenten hebben het jeugdboek helemaal ontdekt; het aantal geplande boekverfilmingen stevent dit jaar af op een record. Producent Paul Voorthuysen verwierf de filmrechten van zowel *Geel gras* van Simon van der Geest als van de succesvolle Mees Keesboeken van Mirjam Oldenhavé. De Mees Keesfilm draait naar verwachting begin 2012 in de bioscoop; mogelijk komt er ook een televisieserie. Ook starten deze zomer de opnames van *Achtste-groepers huilen niet*, het populaire boek van Jacques Vriens over de belevenissen van een bovenbouwklas en hun ernstig zieke klasgenootje. De regie van deze film is in handen van Dennis Bots, die eerder de Anubisfilms voor zijn rekening nam, het scenario is geschreven door Karen van Holst Pellekaan (*De Gelukkige Huisvrouw*). Rinkel Film was in april nog op zoek naar een producent, maar wil de film op 14 december 2011 in première laten gaan. Verder is Lemming Film bezig met de productie van twee televisieseries die zijn gebaseerd op jeugdboeken: de animatieserie *Rintje* naar de verhalen van Sieb Posthuma en de dramaserie *Hoe Overleef Ik...* rond de populaire boeken van Francine Oomen. Tijdens de castingdagen werden 1200 meisjes gescreend voor de rol van hoofdpersonage Rosa. [A7]

Spanning in de bovenbouw

Juni is de Maand van het Spannende Boek. Onder het motto 'Galg & Rad – misdaad door de eeuwen heen' richt de campagne van de CPNB zich uitsluitend op volwassenen, maar ook in de bovenbouw van de basisschool zijn thrillers een geliefd genre en is het leuk om bij dit thema stil te staan. Drie titelsuggesties voor een zenuwslopende maand.

- In de jeugdthriller *Vossenjacht* (Leopold, 11+) gaat Anna van Praag op zoek naar de duistere randjes van de kinderziel. Een groepje middelbare scholieren gaat zo op in het cultiveren van hun superioriteitsgevoel, dat een Turkse klasgenoot het slachtoffer dreigt te worden.
- *Trash* (Gottmer, 11+) is een vernuftige detective die ontstond op de grootste vuilnisbelt van Manilla. De Britse schrijver Andy Mulligan raakte geïntrigeerd door de uitzichtloze realiteit van de vuilpikkers en schreef een spannende detective vol puzzels en geheime codes, waarin jonge lezers kennismaken met het leven aan de rafelranden van een derdewereldstad.
- *De zwarte rugzak* van Abbing & Van Cleeff (Leopold, 10+) speelt zich af op het Franse platteland. Vijf kinderen lopen weg van hun vakantiecamp en ontdekken een plattegrond die verband houdt met een spoor van aangerichte vernielingen. [A7]

Shaun Tan in de prijzen

Het Australische dubbeltalent Shaun Tan is de winnaar van de prestigieuze Astrid Lindgren Memorial Award 2011, de belangrijkste internationale onderscheiding voor jeugdboekenauteurs en -illustratoren. Aan de oeuvreprijs is een prijzengeld verbonden van vijf miljoen Zweedse kronen (ruim een half miljoen euro). Shaun Tan werd in 1974 geboren in Perth en heeft een bescheiden oeuvre van elf prentenboeken op zijn naam staan, waarvan er slechts twee in het Nederlands zijn vertaald. Kenmerkend voor zijn werk zijn de politieke en sociale thema's, de surrealistische sfeer en de wijze waarop hij tekst en beeld vervlecht tot een geheel. Tan brak internationaal door met zijn beeldverhaal *De Aankomst*, een poëtisch beeldverhaal over de lotgevallen van een immigrant, dat is geïnspireerd op het leven van zijn Maleisische vader. Zijn *Verhalen uit een verre voorstad* werd vorig jaar onderscheiden met een Zilveren Griffel. Shaun Tan maakt zijn prentenboeken niet voor een specifieke doelgroep en pleit op zijn website voor een bredere leeftijdsopvatting van beeldverhalen. Verwondering over de alledaagse werkelijkheid is leeftijdsloos en houdt niet op als je eenmaal kunt lezen, stelt hij. [A7]

E-boeken in aantocht

De Nederlandse markt loopt jaren achter op die van de VS in de ontwikkeling van digitale boeken, zo constateerde *NRC Handelsblad* vorige zomer al. In de digitale boekwinkel iBooks van Apple zijn ook nu nog nauwelijks Nederlandse titels te vinden. Als het aan de jeugdboekenuitgeverijen van WPG Uitgevers ligt, komt daar binnenkort verandering in. Querido, Leopold, Ploegsma en Zwijsen gaan hun krachten bundelen om een inhaalslag te maken. Dit voorjaar verschijnen al de eerste applicaties voor smartphones en tablets, later dit jaar komen daar nog zo'n vijftig geanimeerde kinderboeken bij, gevolgd door tientallen e-books. De digitale kinderboeken zijn te gebruiken op zowel smartboards (digitale schoolborden) als telefoons en e-readers met uiteenlopende besturingssystemen, zoals Android en iOS van Apple. Het concept voor digitale kinderboeken wordt in het najaar van 2011 ook opengesteld voor kinderboekenuitgeverijen buiten WPG. Handige leerkrachten kunnen de bestaande applicaties ook nu al bekijken in de klas; op internet zijn handleidingen te vinden voor het aansluiten van bijvoorbeeld een iPad op het smartboard. [47]

Leesgoed vernieuwd

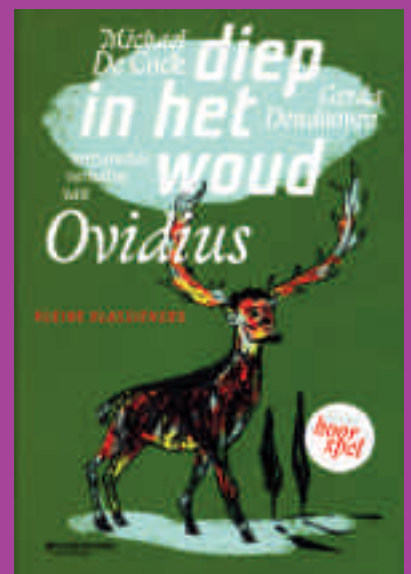
Leesgoed, het informatieve tijdschrift over kinder- en jeugdboeken, is vernieuwd. De lay-out van het magazine werd verfrist, het papier stevig opgedikt en de uitstraling kleurrijker. De facelift valt samen met een wisseling van de wacht: de Vlaamse Karin Kustermans nam het stokje over van hoofdredacteur Herman Verschuren. *Leesgoed* heeft een functionele insteek: het richt zich op de praktijk van onderwijs en bibliotheek. Zo zijn er vaste rubrieken met recensies en lesideeën en is er aandacht voor leesbevordering, leesonderwijs en een klassengesprek. Het thema van dit eerste vernieuwde nummer, Geheimen, is ontleend aan de Vlaamse Kinderboekenweek. De redactie ging op zoek naar mooie boekengeheimen en in verschillende interviews worden geheimen ontraadseld. Zo vertelt Harm de Jonge dat zijn *Flessenpost uit Amsterdam* ooit begon als dubbelroman met Martha Heesen, en ontsluit Marcel Prins twee verhalen van joodse onderduikers uit zijn boek *Ondergedoken als Anne Frank* (Querido). *Leesgoed* wordt uitgegeven door Biblion en heeft ook een website, www.Leesgoedplus.nl, waar lezers terecht kunnen voor boekrecensies en een leesagenda. Een gedeelte van deze website is afgeschermd en alleen toegankelijk voor abonnees. [47]

www.leesgoedplus.nl

Betoverende klassiekers

Niemand kan klassieke verhalen zo meeslepend en spannend hertellen als de Vlaamse acteur Michael de Cock. In *Vliegen tot de hemel* zoog hij jonge lezers mee in het zinderende liefdesverhaal van Icarus en Ariadne en liet hij ze bibberen tijdens het bloedspannend gevecht met de Minotaurus. *Diep in het woud* is het nieuwste deel in zijn reeks 'kleine klassiekers'; daarin bewerkte hij metamorfosen van de Romeinse dichter Ovidius tot een raamvertelling. Aan het woord is Naso, een vermoeide en vereenzaamde dichter die aan zijn schrijftafel zit terwijl de regen op de bladeren klettert en roffelt op het zompige mos. Hij schrijft en schrijft en brengt zo de verhalen tot leven van de oliedomme koning Midas, van nimf-zonder-stem Echo en van de razendsnelle Atalanta. Door zijn beeldende taal en krachtige stem zit de lezer al binnen enkele zinnen diep in de belevenissen van de stokoude Philemon en Baucis, of in Orpheus' tragische tocht door de onderwereld. *Hoe de mooie Eurydice stierf* vormt ook het hoogtepunt van de bijgeleverde cd, waarop vier verhalen worden begeleid door muziek van het Brussels Jazz Orchestra. Steeds prevelt Orpheus 'Ben je daar nog liefste,' om zich op het laatste moment toch om te draaien en zijn Eurydice te zien oplossen als nevel. Het is een prachtig hoorspel waarmee je elk kind aan het luisteren krijgt. [47]

Michael de Cock & Gerda Dendooven (ill.). Davidsfonds/Infodok, € 24,95 (9+)

Fragment omslagillustratie *Negen open armen*

Verhalen van een bokkig huis

FAMILIE-EPOS – De Limburgse verhalen van Benny Lindelauf sprankelen van humor, vertelkunst en buitenissige karakters en spelen zich af in een grensstad waar een sigarenkeizer de scepter zwaait en meisjes elkaar uitschelden voor *sjiet-hoes* en *sjloddermadam*. *Negen Open Armen* en het met de Woutertje Pieterse Prijs bekroonde vervolg *De hemel van Heivisj* vormen een liefdevol portret van Lindelaufs groot-ouderlijk huis en haar bewoners, waardoorheen Sittardse volksverhalen zijn gevlochten. Lindelauf: ‘Ik heb geput uit de verhalen waar ik als kind mee gevuld was, en daar met de vertelgenen van mijn grootmoeder iets nieuws van gemaakt.’

DOOR ANNEMARIE TERHELL

Op de eerste bladzijde van *Negen open armen* doemt het witte huis op als een saloon in een western. ‘Het was eind augustus 1937, de dag na Sint-Rosa. Er woei een warme, stormachtige wind. De Pap en onze vier broers liepen voorop

met de handkar. Ze hadden zakdoeken voor hun neus en mond geknoopt tegen het stof.’ Aan het einde van de stoffige weg botsen ze op het bouwvallige huis. ‘Let maar op, we gaan in een kerstkaart wonen,’ zegt ‘de Pap’. ‘Het is vooral een hoop niks,’ jammert zus Muulke. De familie Boon, bestaande uit Oma Mei, de Pap, vier zoons en dochters Fing, Muulke en Jes, doopt hun nieuwe onderkomen Negen Open Armen, omdat de drie meisjes met gestrekte armen drie keer in de huiskamer passen. ‘Negen Open Armen was niet bepaald een lieflijk huis,’ verklaart vertelster Fing een boek later. ‘Het stond bokkig met de rug naar de wereld toe, ver buiten de stad, naast het stads-kerkhof. Mooi kon je het al helemaal niet noemen, met zijn verweerde brokkelige bakstenen, de scheefgetrokken raamlijsten [...]. Maar altijd als Negen Open Armen in zicht kwam, ademden wij iets dieper uit alsof we de hele dag één kleine ademtocht achtergehouden hadden, die we dan pas konden wegzuchten.’

Tragische tragedie

Het witte huis vertoont sporen van een ‘tragische’ tragedie, beweert de fantasievolle Muulke. Haar oudere zus Fing wil er niet aan, maar ook zij begint te twifelen als ze achter in de kelder een geheim bed met sierlijke krullen ontdekken. Als er ook nog een zwijgende zwerver opduikt in de coniferen-haag, die tot bloedens toe op knopen kauwt, en hun oma Mei met haar tollende uilen oog midden in de nacht op het kerkhof een zwartmarmeren grafsteen staat te schrobben, is het helder: Negen Open Armen is een allesbehalve gewoon huis. Er ontvouwt zich een opmerkelijke geschiedenis van wat zich op die plek heeft afgespeeld rond gifmengers, een zigeuner-karavaan en een verliefde timmerman.

Grafzerken

Het wonderlijke huis bestaat echt, vertelt Benny Lindelauf. Al heeft het geen blinde muur aan de straatkant en een drem-pel op kniehoogte. ‘Het Witte Huis’ is nu met kerkhof en al opgeslokt door de stad, maar lag vroeger aan een onverharde, kaarsrechte weg. Lindelaufs moeder speelde er tussen de grafzerken, zijn grootmoeder vertelde er later over tijdens de zondagse koffievissies. ‘De verhalen van mijn grootmoeder gingen over haar eigen jeugd en de gekke streken die zij uit-haalde. En over de sigarenwerkplaats van mijn grootvader, ook zo’n man van twaalf ambachten, dertien ongelukken, net als de Pap. Onder wat ze vertelde proefde ik altijd een melan-cholieke ondertoon, een verdriet om het feit dat ze het huis hebben moeten verlaten en de familie daarna uiteenviel in de stad.’

Uit nieuwsgierigheid besloot Lindelauf zich in de geschiedenis te verdiepen en er diende zich een verhaal aan dat aanvan-kelijk wel vijf keer langer was. De schrijver liet lokale volks-verhalen versmelten met zijn eigen familiegeschiedenis, zet-te de bestaande omgeving naar zijn hand en overgoot het geheel met een fictieve saus. ‘Sjambams Sahara’, de slinge-rende weg waaraan Negen Open Armen ligt, bestaat in werke-lijkheid uit een aantal holle wegen en veldweggetjes die de schrijver aan elkaar knoopte. De ‘Krombroodberg’, waar op ‘Laetarezondag’ duizenden kromme broodjes van de berg af worden gegooid, bestaat wel, net als de ‘Paterskoel’ – al is dat in werkelijkheid alleen een grindkuil en bedacht Linde-lauf de steenkoolmijn erbij. Bewoners van Sittard herkennen verder in zijn verhalen de dorpsgek Humpa Hatsji met zijn baard en ontelbare medailles, die door de nonnen elke maand in bad werd gestopt. Zo ook de legende van de zeppelin die plotseling boven de stad hing, als voorbode van de Tweede Wereldoorlog.

Afgekeurd mijnpaard

Lindelauf schoof zijn grootmoeder een halve generatie op, en modelleerde rondom haar het grote katholieke gezin met de eindeloze reeks broers. De drie zussen vormen de spil van de verhalen. Lindelauf: ‘Fing is geïnspireerd op mijn grootmoeder; Jes is mijn oudtante met de bochel, alleen heb ik die bochel veranderd in een ‘zwervel’, een zwevende wervel; en Muulke lijkt op mijn tante Keet – de meest branieachtige van het stel. Mijn oma was thuis de oudste en wilde ook graag doorleren, net als Fing, maar qua karakter zat ze dichtert tegen Muulke aan. De verhouding tussen de zussen in het boek is typerend: ze konden niet met en niet zonder elkaar.’

In *De hemel van Heivisj*, de roman die zes jaar na *Negen open armen* verscheen, komen de drie zussen in de puberteit, sij-pelt de oorlog de stad binnen en raakt de familiegeschiedenis meer op de achtergrond. Een tijdlang probeert het gezin langs de oorlog heen te leven, maar als de Pap en de broers naar Duitsland worden gestuurd, dendert het geweld onherroepe-lijk hun leven binnen en laat Lindelauf met een aantal voor-uitblikken doorschemeren dat het leven voorgoed zal veran-deren. Hij voert in dit boek nieuwe personages op, zoals de zwartjassen, een apathisch Duits onderduikstertje en een Belgisch trekpaard met ‘hoeven als soepborden en een borst als een kleerkast’, en vlecht hun lotgevallen aaneen tot een grootse, verschrikkelijke apotheose.

Verhevigde werkelijkheid

In *De hemel van Heivisj* blijkt de fantasie van de zussen in toenemende mate ontoereikend om de vijandige buitenwereld te verklaren en maken raadsels plaats voor een beklemmend realisme. Toch blijft Lindelauf ook in deze roman spelen met de grens tussen fantasie en werkelijkheid. Grootmoeder Mei voert gesprekken met de foto van grootvader in de beschuit-bus; de zussen houden vast aan hun avondritueel om voor het slapengaan de huisgeesten in de kelder te groeten. Recen-senten bestempelden die ongrijpbare, vervreemdende sfeer in Lindelaufs werk als ‘magisch-realisme’; zelf heeft de schrij-ver het liever over ‘verhevigde werkelijkheid’. ‘Mijn verteltoon leunt sterk op Zuid-Amerikaanse vertellers als Isabel Allende en Gabriel García Márquez, maar er loopt bij mij geen tweede werkelijkheid naast,’ zegt Lindelauf. ‘Alles wat in mijn verhalen gebeurt is uiteindelijk verklaarbaar, zelfs het zuchten en kreu-nen van de huisgeesten in de kelder – al had ik een tweede boek nodig om dat duidelijk te maken.’ ●●●

Negen open armen, Querido € 14,95 (12+)

De hemel van Heivisj, Querido € 14,95 (12+)

Zomerlezen

Wanda Gloude, uitgever fictie bij Anthos:
'Veel mensen willen in de zomer uitrusten en ontspannen; lezen is dan vooral ter entertainment, het hoeft

niet meteen een levensveranderende ervaring te zijn. Wij zien dat een typisch zomerboek een boek is waarmee de lezer zich kan identificeren en dat hij graag meteen wil uitlezen. Thrillers en *feel good*-romans zijn bij uitstek zomerboeken. De coming-of-ageroman *Lex*, het debuut van de Brit James Mylet, is mijn tip voor de zomer. Voor wie met liefde terugdenkt aan de boeken van William Sutcliffe, Nick Hornby en de tv-serie *The Wonder Years* – het brengt je terug naar de tijd waarin je zelf opgroeide als egocentrische puber en de wereld denkt te kennen, terwijl het echte leven nog moet beginnen. Lex is een heerlijk personage dat mij nog lang is bijgebleven.'

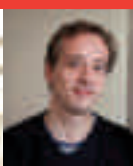
Lex is zeventien en woont in een klein Ierse dorpje. Het hele dorp luistert graag naar zijn radiostation, maar dat kan ook te maken hebben met het feit dat er in het hele gebied geen andere zenders te ontvangen zijn. Na de zomer wil Lex gaan studeren in Londen maar hij realiseert zich dat hij daar nog niet bepaald klaar voor is. Om in ieder geval een grootse herinnering achter te laten besluit hij een onvergetelijk muziekfestival te organiseren.

Lex, James Mylet. Anthos, € 17,95. Verschijnt in juli.

Vanessa van Hofwegen, uitgever van dwarsliggers (formaat: 12 x 8 centimeter; gewicht: 145 gram):
'Door zijn compacte formaat en lichte gewicht past een dwarsligger wel zes tot acht keer in een "gewoon" boek; ideaal voor de vakantie. Het titelaanbod van de dwarsliggers

voor de zomer is uiteenlopend, van prachtige romans tot spannende (literaire) thrillers en van chicklit tot non-fictie titels in de categorie "erop uit" – alles wat geschikt is voor onderweg, in de vakantiekofter, rugzak, of gewoon in je binnenzak. Voor de zomer zoeken we naar verkoopkanalen die passen in de vakantiesfeer, zoals outdoorwinkels, vakantieparken en hotels. In de maanden juli en augustus hebben we een 3-voor-2 actie: lezers kopen twee dwarsliggers en krijgen een derde gratis. Vorig jaar zomer liet een piek zien in interesse, presentatie in de winkel en verkoopaantallen; daar anticiperen we dit jaar nadrukkelijk op, met bijvoorbeeld flyers, een actie met strandtenten en een oproep aan lezers om hun favoriete vakantiemoment-met-dwarsligger te delen door het insturen van foto's.'

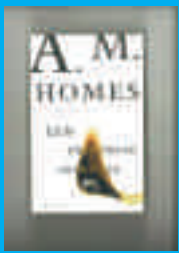

Erik Rigtters,
manager van
www.ebooks.nl, de grootste e-bookwinkel van Nederland:

'Wat je in het vakantie seizoen ziet is dat mensen niet één maar meerdere titels tegelijk kopen, vooral fictie-achtige – je neemt toch eerder vijf thrillers dan vijf zelfhulpboeken mee. Zelf wil ik van de zomer *Ziggy* lezen, van Nico Scheepmaker, een boek over de draf sport. En *Bernhard. Een verborgen geschiedenis*, van Annejet van der Zijl. Het grote voordeel van een e-reader is dat je niet meer met een grote stapel boeken hoeft te zeulen en je dus niet minder boeken hoeft mee te nemen dan je eigenlijk zou willen. Overal kun je al het leesvoer van je gading mee naartoe nemen: in het vliegtuig, het huisje, aan dat riviertje. En het is heel goed te doen, lezen van

een apparaat; de beeldschermmpjes zijn er speciaal voor gemaakt. Wat betreft e-readers is er veel keus, ik vind zelf de e-readers van Sony en BeBook goed. Je kunt ook e-books lezen vanaf een iPad, maar door de brede functionaliteit van die reader, kun je tijdens het lezen makkelijk afgeleid raken door alles wat je er nog meer mee kunt doen.'

Voor meer informatie over e-books en e-readers: www.e-books.nl en [www.ereaders.nl](http://www ereaders.nl)

De schrijver: 'Er is één boek dat ik deze zomer erg graag had gelezen en dat is het derde deel van de Reve-biografie van Nop Maas. Maar de voormalig levenspartner van Reve, Joop Schafthuizen, heeft ervoor gezorgd dat we dat boek voorlopig wel kunnen vergeten. Gelukkig liggen er nog genoeg boeken op de stapel naast de bank, zoals het vijfde (en laatste) deel van de *Verhalen* van Tsjechov in de nieuwe vertaling van Eekman, Prins en Stoffel. En op dezelfde stapel ligt nóg een vijfde deel, dat van het *Verzameld Werk* van Karel van het Reve. Die twee boeken zijn bij elkaar bijna achttienhonderd bladzijden, dus tegen de tijd dat ik die uit heb is het al september. Misschien heb ik tussendoor nog net genoeg tijd om het zwartste en leukste boek dat ik ken te herlezen, *Een brandbaar huwelijk* van A.M. Homes.

Rob van Essen (1963) schreef een kroniek, een verhalenbundel en zes romans, waarvan de laatste, *Visser*, werd genomineerd voor de Libris Literatuurprijs 2009. Daarnaast is hij vertaler Engels-Nederlands, voor zowel fictie als non-fictie en schrijft hij voor *NRC Boeken* over Engelstalige literatuur.

De docente Nederlands: 'Deze zomer wil ik dan eindelijk gaan beginnen aan *Zomerhuis met zwembad* van Herman Koch, toch wel een *must* na *Het diner*. Verder heb ik zin om de autobiografie *Dienstreizen van een thuisblijver* van Maarten 't Hart te gaan lezen – hij vertelde er leuk over bij *Pauw en Witteman*.

De thuiskomst van Anna Enquist gaat na een paar jaar op de stapel nu maar eens in de koffer en tussendoor wil ik lekker bladeren in *Dedikkevandam*.

Deanne Verweijen doceert Nederlands bij het roc van Amsterdam.

Uit onderzoek van de Stichting CPNB blijkt dat 67 procent van de Nederlanders de vakantietijd de ideale tijd vindt om een boek te lezen. Sinds 2006 organiseert de CPNB de campagne

'Zomerlezen', geïnspireerd op de succesvolle Amerikaanse campagne 'Get Caught Reading', waarbij bekende Amerikanen, van hiphop-ster tot First Lady, lezend worden gefotografeerd. 'Zomerlezen' portretteerde de afgelopen jaren onder anderen deze bekende Nederlanders met een boek naar keuze: Isa Hoes, Neelie Kroes, 'Tante Es' /Jörgen Raymann (2006); Jeroen Krabbé, Michiel Huisman (2007); Barbara Barend, Humberto Tan en Jack van Gelder (2008); presentatrice en Jakhals Isolde Hallensleben, zangeres eliZe, rapper van de Jeugd van Tegenwoordig Willie Wartaal en BNN-presentator Dennis Storm (2009). In 2010 werd de campagne niet georganiseerd, maar wel gemist. Gijs Schuntelaar, coördinator: 'Het effect is in ieder geval dat de term 'Zomerlezen' ingeburgerd is geraakt. Dat bleek ook uit het aantal reacties dat we vorig jaar kregen toen wij 'Zomerlezen' níét deden. Kennelijk appelleert de campagne aan het gevoel van "Ik ga op vakantie en neem mee... een boek!"

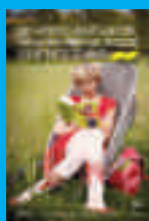

FOTO: BOB BRONSHOFF

De politica: 'Deze zomer zal ik veel in en rond het bed rondbrengen, omdat dan mijn eerste kind geboren wordt. Ik denk dat ik tussen de slaapjes door veel lemma's uit het boek van dr. Spock zal lezen. Nota bene, het is wel de 55ste geheel gemoderniseerde en op de Nederlandse situatie aangepaste druk. Ik herinner mij nog de *Dr. Spock* die mijn ouders hadden, waar met een tekening werd uitgebeeld hoe je het beste met de haarborstel een kind een pak billenkoek kon geven. Verder zal ik *De Kalief van Amsterdam* van Binnert de Beaufort lezen. Ik geloof dat dit boek ten onrechte weinig aandacht heeft gekregen. Het is een satire op het Nederland van nu met de pvv, de media en Marokkaanse hangjongeren als achtergrond. Als linksmens kan ik niet genoeg krijgen van satire over de pvv. Verder ligt er nog Marja Pruis' boek *Kus me, straf me* over lezers en schrijvers. Oh ja, ik moet nog steeds Tony Blairs boek uitlezen. En nog een hele stapel die ik in dolend enthousiasme heb gekocht maar vooralsnog hoog opgetast naast mijn bed ligt te liggen. Je gaat bijna hopen op een hele lange kraamtijd.'

Mei Li Vos (1970) is voormalig vakbondsleider en columnist voor *Vrij Nederland* en *Volkskrant Banen* en was van 2007 tot 2010 Tweede Kamerlid voor de PvdA. Ze is sinds 2011 ook parttime directeur van het groen-gasbedrijf Orangegas en onlangs verscheen van haar *Politiek voor de leek. Een insideverslag van een outsider*.

Prijs beste leesomgeving

Vrijdag 8 april werd in Lelystad voor het eerst de Prijs voor de Beste Leesomgeving uitgereikt. De prijs, die bestond uit een boekenpakket ter waarde van € 1000,- en vrijkaartjes voor De Dag van de Jonge Jury, werd door Stichting Lezen-directeur Gerlien van Dalen uitgereikt aan de mediatheek van de Scholengemeenschap Lelystad. Met de prijs wil Stichting Lezen het belang van de mediatheek en de mediathecaris in het lees- en literatuuronderwijs benadrukken. Een goede mediatheek bevat volgens Stichting Lezen naast een goede boekencollectie ook een gezellige leeshoek of -ruimte. Een school die een goed uitgeruste mediatheek onderhoudt, toont daarmee belang te hechten aan lezen. Uit het juryrapport: 'De inzending van Lelystad laat zien dat een eenvoudige ingreep in de ruimte soms groot positief effect kan hebben. De loungebanken [...] nodigen uit om je als lezer terug te trekken met een boekje in een hoekje, terwijl ze aan elkaar geschoven juist een gezellige plek vormen om samen je leeservaring (zachtjes) te bespreken.' De prijs is een onderdeel van de Jonge Jury en zal in 2012 opnieuw worden uitgereikt. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Daan Beeke van Stichting Lezen: dbeeke@lezen.nl. [JA]

Derde Middag van het Kinderboek

Op zaterdag 17 september vindt in de Openbare Bibliotheek Amsterdam (oba) de derde Middag van het Kinderboek plaats. Kinderboekenmaker Ted van Lieshout organiseerde de middag twee jaar geleden voor het eerst nadat onder kinderboekenschrijvers onvrede was ontstaan over de gang van zaken bij uitgeverijen. Tijdens de middag werden actuele zaken in het kinderboekenvak besproken. Wegens grote belangstelling werd de middag vorig jaar herhaald en inmiddels lijkt er sprake van een beginnende traditie. Het thema van de derde middag is de relatie tussen schrijvers en illustratoren, waarbij de nadruk wordt gelegd op de rol van de tekenaar. Er komen lezingen, columns en er zal concrete informatie zijn. Voor het eerst zal de Middag van het Kinderboek worden voorafgegaan door een aantal workshops, eveneens in de oba. Wie belangstelling heeft om de middag bij te wonen kijkt op het weblog van Ted van Lieshout voor meer informatie. De bijeenkomst is bedoeld voor iedereen die kinderboeken een warm hart toedraagt en in het bijzonder voor hen die zich er professioneel mee bezighouden. Toegang is gratis, aanmelding wel verplicht. [JA]

www.tedvanlieshout.nu

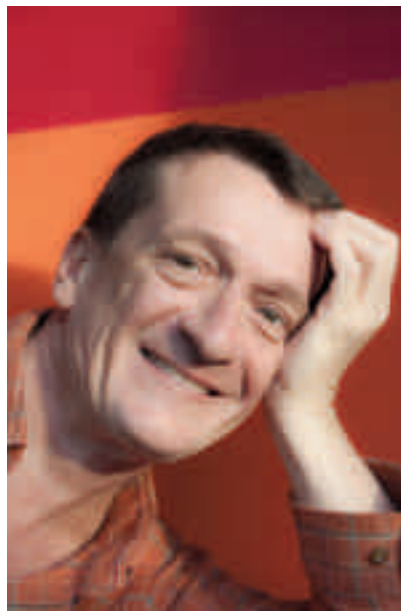

FOTO © TED VAN LIESHOUT

De zomer van Simone van der Vlugt

'Eigenlijk zijn mijn historische boeken young adult-titels,' zegt Simone van der Vlugt, schrijfster van jeugdromans en thrillers. 'Maar ik zit met het probleem dat ze door de boekhandels op de kinderafdeling worden gezet. Zo mis ik een hele doelgroep.' Met een pocketreeks voorzien van foto-omslagen probeert Van der Vlugts uitgeverij Lemniscaat jongvolwassenen alsnog te verleiden de boeken te kopen. *Bloedgeld*, *De amulet*, *Schijndood* en *De guillotine*, die een jaar geleden nog werden aangeboden voor € 12,50 per titel, kosten van juni tot en met augustus slechts € 7,50. Onlangs werd het laatste nummer van *DubbelePunt* aan Van der Vlugt gewijd, een (korte) tijdschriftenreeks waarin Lemniscaat in elk nummer een andere auteur uit de eigen stal centraal stelde. Daarin vertelt de schrijfster hoe ze op achtjarige leeftijd het lezen ontdekte en vijf jaar later haar eerste boek typte op de schrijfmachine van haar grootvader. Verder zijn er stukken over haar liefde voor geschiedenis en spannende boeken en over haar fascinatie voor twitter en e-books. Exclusief voor de Van der Vlugt-fan bevat het magazine ook een schrijfsel uit haar jeugd. [JA]

www.simonevandervlugt.nl en www.dubbelepunt.org

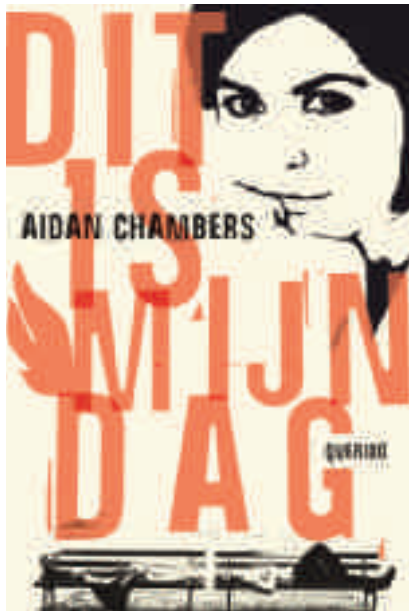
Francine Oomen blijft winnen

In een afgeladen Circustheater in Scheveningen ontving Francine Oomen op 13 april voor de vijfde keer de Prijs van de Jonge Jury voor een titel in haar *Hoe Overleef ik*-serie. Daar werden ook de kerntitels 2011 bekendgemaakt. Vanaf september kunnen jongeren van twaalf tot zestien jaar weer stemmen op de mooiste jeugdboeken uit 2010. De kerntitellijst bevat de volgende titels: *Verdoofd* van Elle van den Boogaart, *Alles of niets* van Khalid Boudou, *Dodenrit* van Elise Broach, *Knalhard* van Caja Caze-mier, *Topjob! Tafel 7 : 3 cola* van Marion van de Coolwijk, *Sleutel naar geluk* van Sarah Dessen, *Latino King* van Bibi Dumon Tak, *Jij tegen mij* van Jenny Downham, *Ik ben de sterkste* van Christian Frascella, *De allergrootste liefde van Daan van de Beek* van Anna Jansen-Gronkowska, *Droomtuin* van Ingrid Kluvers, *Zielsveel* van Marc Legendre, *Wings* van Aprilynne Pike, *Het mes van Milosh* van Roger H. Schoemans, *Antsy Does Time* van Neal Shusterman, *De opdracht van de koning* van Annejoke Smids, *Mijn extra leven* van Johan Unenge, *Sequoia* van Kirstin Vanlierde, *Vals* van Mel Wallis de Vries en *Hij of ik* van Dirk Weber. [JA]

www.jongejury.nl

FOTO SJOERD VAN DER HUUCHT

Aidan Chambers op iPad-formaat

The Kissing Game heet de nieuwe verhalenbundel van de Engelse schrijver Aidan Chambers, hier – wat minder prikkelend – vertaald als *Dit is mijn dag*. Het boek bevat zestien korte verhalen. Sommige hebben een gebruikelijke verhalenbundellengte, andere zijn een vorm van ‘flash fiction’, aldus Chambers op zijn website, wat wil zeggen: minder dan duizend woorden. Daarmee zijn de verhalen uitermate geschikt om te lezen op de e-reader, iPad of smartphone. Alle verhalen in de bundel vertellen over een cruciale gebeurtenis in het leven van een jongere. Een meisje komt eindelijk op voor zichzelf, een jongen heeft een beslissende leeservaring, een zoenspel loopt dramatisch uit de hand. Lang voor het young adult-genre z’n huidige status bereikte, wist Chambers jongeren al te prikkelen met uitdagende boeken in een opvallende vorm. Enkele kreten uit de Engelse pers over Chambers’ nieuweling: ‘diepzinnig’, ‘verfrissend’, ‘geweldig werk’. [JA]

Dit is mijn dag, Aidan Chambers. Querido, € 13,95 (15+). Verschijnt in augustus.
www.aidanchambers.com

De Maand van het Spannende Boek

Wat doe je als tiener als de Maand van het Spannende Boek (juni) zich richt op volwassenen? Je eigen spanningsliteratuur zoeken.

- Jenny Valentine is de ongekroonde koningin van de plotlijn. *Het dubbelleven van Cassiel Roadnight* (Moon) beschrijft hoe de zestienjarige Chaps de identiteit van een ander aanneemt. Ongeloofwaardig? Niet als je Valentine heet. Adembenemend en nog subliem geschreven ook.
- Kevin Brooks bekende ooit niet zo dol te zijn op mensen. Hij heeft dan ook geen moeite ze om te brengen in zijn boeken. In *Dood aan God* (De Harmonie) heeft Dawn het echter niet voorzien op een medemens, maar op God. Sinds die haar vader heeft ingepikt wil ze niets liever dan die Goddelijke Gast lozen.
- Pancho's vader is verongelukt en zijn zusje is onder bedenkelijke omstandigheden omgekomen. Dat maakt hem woedend. Hij wil maar één ding: zijn zus wreken. Francisco X. Stork verkent in *De laatste zomer van de krijgers des doods* (Lemniscaat) de grenzen van de dood én het leven.
- In Arjen Lubachs *Magnus* (Podium) gaat Merlijn op zoek naar de man die met zijn creditcardgegevens z'n bankrekening plundert. Helder en meeslepend geschreven voor jong- en oudvolwassenen. [JA]

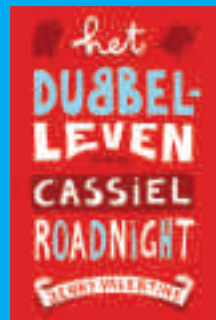

FOTO VICTOR SCHIFERLI

‘Persoonlijke affiniteit wint het uiteindelijk altijd van de bloedband’

PETER BUWALDA OVER DEBUTEREN, FAMILIEBANDEN EN JALOEZIE

Peter Buwalda (1971) was redacteur bij een literaire uitgeverij toen hij op een dag in 2006 het roer omgooide: hij nam ontslag en begon aan een roman. Vier jaar lang bracht hij zijn tijd door in afzondering: hij maakte geen afspraken, en niemand wist wat hij deed behalve dat hij ‘aan het schrijven’ was. In het najaar van 2010 verscheen *Bonita Avenue*, een roman van meer dan vijfhonderd pagina’s, die inmiddels bijna 20.000 keer over de toonbank ging. De vertaalrechten zijn verkocht aan verschillende landen en Buwalda werd genomineerd voor twee prijzen: de Libris Literatuurprijs en De Gouden Strop, voor het beste spannende boek.

DOOR VICTOR SCHIFERLI

Bonita Avenue is herhaaldelijk een droomdebuut genoemd: niet vaak laat een beginnend schrijver zo’n vakmanschap zien. Het verhaal over hoogleraar en politicus Siem Sigerius die achtervolgd wordt door zijn verleden (Wilbert, zijn zoon uit zijn eerste huwelijk is een moordenaar) en het heden (stiefdochter Joni verdient de kost met porno die wordt geproduceerd door haar vriend Aaron) kent drie verschillende vertellers en verschillende periodes die elkaar kruislings afwisselen. Het is een bij vlagen duizelingwekkende plot die voortstuwt naar een noodlottig einde.

Ik spreek hem in zijn bovenhuis in Haarlem, volgestouwd met boeken, op de dag dat hij is begonnen aan zijn tweede roman. Op het beeldscherm van zijn computer blinkt een groot cijfer ‘1’, eronder een paar alinea’s tekst. Buwalda kent de afloop van het verhaal al, en heeft alles van tevoren in een schema op papier gezet, inclusief dwarsverbanden. Eerder begint hij niet met schrijven, zegt hij. Ook bij *Bonita Avenue* heeft hij de personages vooraf uitgedacht: de machtige vaderfiguur en de botsing met de daaropvolgende generatie. Van die drie lijkt de vriend van zijn stiefdochter, de fotograaf Aaron Bever, die zijn liefde voor judo en jazz deelt, het meest een vader in hem te zien, terwijl hij wat familieband betreft het verst van hem af staat.

‘Het is voor hem een zoektocht naar verwantschap. Wat maakt het dat je je verwant voelt met iemand? Is dat inhoudelijke affiniteit, of zijn het je genen? Aaron bloeit op van de aandacht van zijn schoonvader. Het is geen intellectueel, Sigerius. Hij is onder de indruk van het feit dat Aaron veel gelezen heeft, daarom raken ze bevriend. Aaron kijkt op zijn beurt tegen hem op en verradt hem tegelijk. Maar ook Joni was dol op haar stiefvader, en dankbaar hoe hij hun gezin na de scheiding heeft opgepakt en nieuwe energie geeft. Tegelijk heeft hij zijn eerste gezin aan hun lot overgelaten. Affiniteit is misschien toch sterker dan de bloedband.’

Met wie voel je je het meest verwant?

‘Ik heb het uitgesmeerd over alle drie de personages. In Aaron zie ik het norske, onaangename en – zeker vroeger – ook wel het onzekere van mezelf. Ik kon echt krimpen in

de omgeving van mensen die in mijn ogen veel verder waren. Tegelijk heb ik ook iets van Sigerius: door muren heen willen breken. Ik voel me in elk geval meer verwant met zijn ambities dan met die van Joni. Die leeft voor het gemak, het hedonistische. Zonder ambities, maar ze leeft wel. En ze heeft een sarcastisch gevoel voor humor, dat bevalt me ook. Haar wensen zijn gemakkelijk te verwezenlijken: geld, genot, het ontlopen van je verantwoordelijkheden. Vandaar ook de pornografie.'

Het is een onderwerp dat alomtegenwoordig is.

'Het drong zich aan me op. Ik dacht aan onze tijden en die zijn zo drastisch veranderd.'

Zag je haar voor je?

'Ik wilde dat zij, ook om clichés te vermijden, de touwtjes zelf strak in handen had. Ze zocht Aaron ook uit omdat hij fotograaf was, dat kon ze gebruiken. Zulke vrouwen hebben iets verknijps, je moet het maar willen. Ik zou dat niet kunnen, een relatie met zo iemand hebben. Daar ben ik te jaloers voor. Aaron ook niet, maar hij zit er tot zijn nek in, durft om allerlei redenen niet te stoppen. Ik zou het niet zover hebben laten komen.'

Keur je het af, net als Sigerius?

'Hij komt in de precaire positie dat zijn dochter zich ermee bezig houdt, en dat hij het zelfs niet tegen zijn vrouw kan vertellen, want hij is haar zelf al surfend op het spoor gekomen. Als het je eigen dochter is wordt het een heel andere kwestie. Stel je voor dat het zo is. Wat veroorzaakt zo'n ontdekking, welke morele dilemma's komen er vrij?'

Denk je dat het pornogedoe van Joni verklaard kan worden vanuit haar jeugd?

'Het is een vraag die je jezelf altijd stelt. Waarom doe je dat? Goed, het zal best spannend zijn, maar dat duurt kort, daarna ben je voorgoed gebrandmerkt. Zeker op internet: iedereen kan je herkennen. Maatschappelijk rangeer je jezelf uit. En toch gebeurt het. Sigerius vraagt het zich ook af: waarom doet mijn dochter dit? Maar dan realiseert hij zich dat het helemaal zijn dochter niet is. Hij is alleen haar stiefvader.'

Is jaloezie een teken van liefde?

'Jaloezie wordt meestal afgekeurd. Het is de antipode van begeerte. Zonder begeerte geen jaloezie, en zonder jaloezie geen begeerte. Bij vrienden heb je dat niet, als een goede vriend van mij een nieuwe vriend ontmoet vind ik dat niet erg. Bij liefde is dat anders. Het is niet verkeerd om jaloers te zijn. Aaron vraagt zich af: word ik gebruikt of vindt ze me leuk? Je wordt ook wel onzeker van zo iemand.'

Om op het succes van je boek terug te komen: hoe vind je het om een kans te maken op twee zulke heel verschillende prijzen?

'Als ik alleen voor de Gouden Strop was genomineerd, had ik dat misschien vervelend gevonden, want dan was het boek in de ogen van het publiek vooral een thriller geworden. Maar nu vind ik het leuk: ik ben bij een literaire jury en een die vooral op spanning let in de smaak gevallen.' (De Libris Literatuurprijs won hij uiteindelijk niet, red.)

Is het boek ook een thriller?

'Zeker niet. Maar als je een dik boek schrijft moet je zorgen dat mensen doorlezen. Spanning is een manier om dat voor elkaar te krijgen. Boeken die ik goed vind hebben vaak iets spannends. Als lezer wil je dat er iets is waardoor je steeds weer die bladzijde omslaat. Het is geen voorwaarde, maar er moet iets voor in de plaats komen als er geen plot is. Dan is het de stijl, de gedachten. *De correcties* van Jonathan Franzen heeft nauwelijks een plot maar hij blijft toch boeien. Het mag nooit corvee worden, lezen.'

Legt dat een druk op je als schrijver?

'Voor mijn boek verscheen bestond de druk uit de vraag of ik überhaupt een boek kon schrijven. Ik had mijn huid verkocht en de beer moest nog worden geschoten. Nu denken de mensen dat ik het kan, maar dat maakt dat ik me des te meer moet bewijzen. Ik heb eerder in interviews wel eens gezegd: ik had niet gedacht dat dit erin zat, maar eigenlijk is dat niet zo. Je kunt niet zo'n boek schrijven en niet weten wat je in je handen hebt. Daarom verrassen de reacties mij ook niet. Als ik eerlijk ben weet ik precies wat ik heb gemaakt.'...•••

PETER BUWALDA

BONITA
AVENUE

Bonita Avenue, Peter Buwalda.

De Bezige Bij, € 19,90

John Green: writer in residence

John Green (1977), de Amerikaanse schrijver van succes titels als *Het Grote Misschien*, *19 keer Katherine* en *Paper Towns*, is de eerste young adult-auteur die door het Nederlands Letterenfonds is uitgenodigd als 'writer in residence'. Van half april tot half juni verblijft hij in een appartement in Amsterdam, waar hij werkt aan zijn nieuwe jeugdroman die zich voor een deel in Amsterdam afspeelt. Green behoort in Amerika tot de populairste tienerschrijvers van dit moment en heeft sinds zijn debuut in Nederland in 2005 ook hier een vast lezerspubliek opgebouwd. De schijnbaar moeiteloze wijze waarop hij serieuze onderwerpen koppelt aan een droogkomische verteltoon schiet midden in de puberros. Daarnaast zal geholpen hebben dat hij zich met zijn broer Hank geestig manifesteert als videoblogger en 'nerdfighter' (www.nerdfighters.ning.com) en dat hij als twitteraar meer dan een miljoen volgers heeft. Greens laatste boek, *Will Grayson, will grayson*, schreef hij samen met David Levithan en haalde de longlist van de Dioraphte Jongerenliteratuur Prijs 2011. [JA]

www.johngreenbooks.com

De literaire held achterna gereisd

Beroepslezer Pieter Steinz (1963) (chef boeken van *NRC Handelsblad* en boekbespreker van de *Tros Nieuwsshow*) publiceerde boeken waarin hij romans uit de wereldliteratuur in een fijnzinnig web met talloze lijntjes aan elkaar verbond. Onlangs verscheen *Macbeth heeft echt geleefd*, waarin hij verslag uitbrengt van z'n reizen in de voetsporen van zijn literaire helden. Historische figuren die ten minste twee keer geboren zijn: één keer als mens van vlees en bloed, daarna als mythe. Op zoek naar de Baron von Münchhausen, Sint-Brandaan, Tijl Uilenspiegel en nog dertien andere personages uit onze cultuurgeschiedenis reisde hij door Europa. Hij bezocht het woud van Robin Hood, was in de burcht van graaf Dracula, stond aan het graf van Koning Arthur en zag de duiventil van Cyrano. 'Europa wordt vóór alles verenigd door een gedeelde cultuur, die haar oorsprong vindt in poëzie en proza,' aldus Steinz. 'De volksboeken over Faust en Uilenspiegel, de toneelstukken van Shakespeare, de schilderijen van romantici, de opera's van Mozart en Wagner, de films van de Duitse expressionisten en Monty Python, de strips over Asterix en Lambik zijn bindender en vooral ook inspirerender dan een gemeenschappelijke munt of gedeelde politieke instituties.' [JA]

Macbeth heeft echt geleefd, Pieter Steinz. Nieuw Amsterdam, € 24,95

Weer veel boeken op toneel

Helden van de bladzijdes krijgen steeds vaker een tweede leven in het theater. Voor komend seizoen staan toneelbewerkingen op stapel van *Het diner* van Herman Koch, *De eetclub* van Saskia Noort en *Mama Tandoori* van Ernest van der Kwast. Kees Prins, net als Herman Koch een van de makers van het satirische televisieprogramma *Jiskefet*, schreef de toneelbewerking van *Het diner* en tekende voor de regie. Een van de hoofdrolspelers is Kees Hulst, die vorig jaar de prijs won voor de beste mannelijke hoofdrol als vader van Tirza in de bewerking van het boek van Arnon Grunberg. Hij houdt wel van de personages van Koch, zegt hij. 'De man die ik ga spelen heeft een hekel aan kapsoneslijers, die werken op hem als een rode lap op een stier. Vrouwen vindt hij dom, behalve zijn eigen vrouw natuurlijk. Hij weigert zich aan te passen aan zijn omgeving en daar komt hij ook rond voor uit. Dat mag ik wel.' De bewerking van *De eetclub* wordt gemaakt door Léon van der Sanden die eerder *De aanslag* en *De avonden* naar toneel vertaalde. *Mama Tandoori* wordt bewerkt door kleinkunstenaar Daniël Samkalden. Kijk op de sites van de theaterproducenten voor de speellijsten. [JA]

www.hummelinkstuurman.nl, www.bostheaterproducties.nl en www.niehemedia.nl

Arthur Japin daagt jongeren uit te schrijven

De afgelopen Boekenweek vond het eerste landelijke interactieve auteursbezoek plaats. Arthur Japin sprak tijdens Boekenweek Live! met leerlingen uit de provinciehoofdsteden over zijn roman *Een schitterend gebrek*. Vanuit de Openbare Bibliotheek Amsterdam stond hij via skypeverbindingen en twitterstream in contact met zijn publiek, terwijl schrijver Khalid Boudou optrad als gespreksleider. Japin sloot het gesprek af met een oproep aan alle leerlingen van Nederland om te schrijven over hun eigen schitterende gebrek. Heb jij een gebrek? Ervaar je daardoor een achterstand? Maar kun je je voorstellen dat je deze achterstand in de toekomst kunt aanwenden voor iets moois? Met deze vragen prikkelde Japin scholieren om zelf te gaan schrijven. Hij refereerde daarbij aan zijn eigen zware jeugd, waarin de behoefte iemand anders te zijn hem uiteindelijk hielp te worden wie hij nu is. Japin gaat de inzendingen zelf beoordelen. De beste worden gebundeld en gepubliceerd door Japins uitgever De Arbeiderspers. Het gaat om bijdragen van maximaal 4000 woorden. De stukken kunnen worden ingestuurd naar Boekenweeklive@cpnb.nl. Op www.boekenweek.nl/schrijfwedstrijd is de oproep van Arthur Japin terug te zien. [JA]

De Week van de Alfabetisering

Van 5 tot en met 11 september vindt voor de vierde keer de Week van de Alfabetisering plaats. Onder het motto 'Doe mee!' organiseren gemeenten, scholen, bedrijven en maatschappelijke organisaties activiteiten om laaggeletterdheid en het belang van taal onder de aandacht te brengen. Dat dat hard nodig is, bewijzen de cijfers. Nog altijd hebben zo'n anderhalf miljoen volwassen Nederlanders zo veel moeite met lezen en schrijven dat het hun functioneren in de maatschappij belemmert. Ieder jaar stromen er veertigduizend kinderen met een leesachterstand het voortgezet onderwijs in. Een greep uit de activiteiten die eerdere jaren werden georganiseerd: informatiemarkten in bibliotheken, voorlezende wethouders op kinderdagverblijven, mediacampagnes door lokale omroepen en filmvertoningen van *The Reader* (naar de klassieker *De voorlezer* van Bernard Schlink). Iedere organisatie met een goed idee kan meedoen en de activiteit aanmelden op www.weekvandealfabetisering.nl. Meer informatie over het belang van lezen en schrijven en de aanpak van laaggeletterdheid is te vinden op stichtinglezenenschrijven.nl en uaanzet.nl. [JA]

www.weekvandealfabetisering.nl

Nominatie Dioraphte Jongerenliteratuur Prijs

Op 17 mei jongstleden werd de Dioraphte Jongerenliteratuur Prijs uitgereikt. Of eigenlijk prijzen. Een vakjury onder voorzitterschap van Ronald Giphart sprak zich uit over de beste Nederlandstalige en de beste vertaalde jeugdroman van het afgelopen jaar. Daarnaast lieten jongeren zelf middels een online stemcampagne weten welk boek voor hen de winnaar was. Toen dit nummer naar de drukker ging waren de winnaars nog niet bekend. De shortlist wel. Daarop stonden de Nederlandstalige boeken *Vogels die vlees eten* van Thijs de Boer, *De hemel van Heivisj* van Benny Lindelauf en *Spiegeljongen* van Floortje Zwigman. De genomineerden in de categorie voor het beste vertaalde boek waren *Ik lieg maar één keer* van Judy Blundell, *Ik ben de sterkste* van Christian Frascella en *Luke en Jon* van Robert Williams. De prijzen voor de drie winnaars bestaan uit € 15000,-, bij een vertaalde titel te verdelen tussen de auteur en de vertaler. Het prijzengeld wordt ter beschikking gesteld door Dioraphte, vandaar de naam van de prijs. Kijk op de bijgesloten boekenlegger voor de titels van de winnende boeken. [JA]

www.jongerenliteratuurprijs.org

**‘Er is altijd
een schrijver die
wil meekijken’**

NIEUWE JEUGDROMAN BART MOEYAERT – Plotseling zaten ze op een muurtje in zijn hoofd: Oskar, Bossie en Geesje. Op de achtergrond speelde een zomers deuntje en Bart Moeyaert dacht dat het schrijven van z'n nieuwe jeugdroman niet zo veel moeite zou kosten. In werkelijkheid gingen er een stadsdichterschap, een internationale lezingenreeks en een tournee met het Nederlands Blazers Ensemble overheen voor *De Melkweg* af was. Minder zonnig dan beoogd, maar goed – erg goed.

DOOR JOUKJE AKVELD

Je hebt vijf jaar aan De Melkweg gewerkt. Kost schrijven je moeite?

'Ja. Ik dacht dat het met het ouder worden beter zou gaan, maar dat is niet waar. In mij woont een schrijver die wil meekijken en die zit ongelooflijk in de weg. Hij weet precies hoe het zit met de compositie, hoe je een paragraaf opbouwt. Ik moet hem eerst het zwijgen opleggen voor ik kan schrijven.'

Hoe wordt zo'n beeld van drie kinderen op een muurtje een boek?

'Ik begin, lees terug, hoor het ritme en de melodie van het verhaal, herschrijf, lees opnieuw terug, schrap. Ik kan het niet vooraf uittekenen, het moet organisch groeien. Het schrappen gaat tot het laatste moment door. Van tevoren denk ik: nu schrijf ik een dik boek. Het werden toch niet meer dan 150 bladzijden.'

In het verhaal speelt Nancy Sinatra's liedje 'These boots are made for walkin' een rol. Is muziek belangrijk voor je?

'Tijdens het schrijven aan *De Melkweg* luisterde ik naar muziek uit de film *Scenes of a Sexual Nature*. De film zelf heb ik nooit gezien, maar de muziek van Dominik Scherrer deed z'n werk. Een themaatje van niet meer dan anderhalve minuut op *repeat* tot ik er bijna gek van werd. Het was een vrolijk melodietje, maar ik dacht: zo vrolijk is het niet, er is altijd wel ergens een verdriet.'

Zoals je ook dacht een zomers boek te schrijven, waarin toch thema's slopen als eenzaamheid en gemis.

'Als schrijver wil je jezelf vernieuwen. De mensen noemen mijn werk vaak somber of donker. Ik wist dat mijn verhaal over dood en verlies zou gaan, maar ik dacht dat het een licht boek zou worden met de focus op een oude teckel en z'n baasje. Alleen, soms moet je de mensen gelijk geven. Ik houd van komische en luchthartige films, maar een luchthartig verhaal schrijven kunnen anderen beter dan ik. Ik leg liever mezelf op papier en ben niet zo vreselijk goed in altijd gelukkig zijn.'

Wat niet betekent dat De Melkweg een somber boek is.

'Je kunt het op veel manieren lezen, zelf vind ik het moeilijk te zeggen wat voor boek het is. Alles is te weinig of juist te veel. Het is een verhaal over vijf dagen uit een kinderleven, maar wat zich in de voorafgaande maanden heeft voltrokken zindert tussen de regels.'

Het is ook een verhaal over een jongen die zich in de steek gelaten voelt door z'n grote broer.

'Ik heb zes oudere broers. Ik heb zes keer gevoeld hoe het is om achtergelaten te worden. Er kwamen verliefdheden. Wat eerst gesmeerd liep, begon te schuren, er was minder aandacht voor mij. Hoe sta je elkaar toe te veranderen en blijf je toch broers, die vraag intrigeert mij. De relatie tussen Oskar en Bossie begint scheurtjes te vertonen, dat draai je niet terug. Maar als je als broertjes bij elkaar in bed kruipt, weet je dat de band blijft.' ●●●

Het is zomer. Avonturen zijn ver te zoeken, landerigheid ligt op de loer. Drie kinderen zitten op een muurtje en vervelen zich. Maar net als Oskar denkt dat het altijd zo zal blijven, verandert er iets. Niet van het ene moment op het andere, maar stilletjes, totdat de dingen niet meer zijn zoals ze waren – ook de mensen niet. Een verhaal over groot en klein verdriet en hoe je je aan de binnenkant doodeenzaam kunt voelen. Maar ook: over een schaatsende teckel, twee broertjes in een te smal bed en wat je vindt in lege huizen.

De Melkweg, Bart Moeyaert. Querido, € 12,95 (10+)

OVER ONVOORSPELBARE MEISJES

NIEUWE MASTER JEUGDLITERATUUR –
Dit najaar start de Universiteit
van Tilburg met een nieuwe master
Jeugdliteratuur en voorziet daarmee
in een grote behoefte.

DOOR JOWI SCHMITZ

‘Toen ik bijzonder hoogleraar Jeugdliteratuur in Leiden werd, stelde iemand me de vraag of ik ook nog wel eens romans voor volwassenen las. Ik vond dat een rare vraag, omdat je ook niet aan een hoogleraar literatuurwetenschap vraagt of ze wel eens een kinderboek leest. Het geeft wel een beeld van wat veel mensen denken: een volwassene die jeugdliteratuur leest en bestudeert, moet weten dat er ook serieuze literatuur is. Andersom hoeft dat blijkbaar niet.’ Sindsdien (en eigenlijk daarvoor ook al), heeft Helma van Lierop, coördinator van de nieuwe masteropleiding Jeugdliteratuur aan de Universiteit van Tilburg, een missie: laten zien hoe belangrijk en hoe mooi vaak ook jeugdboeken zijn. Ze zijn niet alleen een opstapje naar de volwassenenliteratuur, maar zijn interessant als kunstuiting op zichzelf. Toin Duijx, eveneens coördinator van de nieuwe masteropleiding, deelt die mening: ‘Waarom mogen jeugdboeken eigenlijk niet op de literatuurlijst in de tweede fase van het voortgezet onderwijs?’

Opwindend

De master Jeugdliteratuur, die in september dit jaar van start gaat, bevat naast keuzevakken en thematische vakken, drie algemene cursussen: ‘Theoretische en historische reflectie op jeugdliteratuur’, ‘Jeugdliteratuur in internationaal perspectief’ en ‘Grensverkeer: jeugdliteratuur en andere cultuuruitingen’.

Van Lierop geeft een toelichting aan de hand van het studieschema en als ondergetekende opmerkt dat de titels van de colleges vooral degelijk en niet erg opwindend klinken, kijkt ze oprecht verbaasd. ‘De jeugdliteratuur heeft in de afgelopen decennia boeiende ontwikkelingen doorgemaakt op velerlei gebieden: vorm, functie, nationaal en internationaal perspectief zijn veranderd. Het is fascinerend om je daarin met behulp van cultuur-, literatuur en ontwikkelingspsychologische theorieën te verdiepen.’ Bewerkingen van sprookjes zijn sinds de jaren zeventig bijvoorbeeld beïnvloed door het feminisme. Dat ontdekte Vanessa Joosen, docent aan de nieuwe masteropleiding. In haar proefschrift en in andere artikelen toonde ze aan dat de rol van meisjes in die bewerkingen veel minder voorspelbaar is geworden dan in het traditionele sprookje. Maar ook de opvattingen over wat kinderen wel en niet ‘aankunnen’, veranderen mee met de tijdgeest. En steeds opnieuw moet worden vastgesteld dat ‘het kind’ niet bestaat. Kijk bijvoorbeeld naar de leesvoorkeur. Vaak wordt aangenomen dat bijna alle kinderen van dezelfde boeken houden. Van Lierop: ‘In een eigen onderzoek onder honderd kinderen tussen de negen en veertien jaar noemden de kinderen bijna tachtig verschillende titels bij de vraag naar hun lievelingsboek.’

Prins kust prins

Wanneer jeugdliteratuur vanuit internationaal perspectief wordt bekeken valt op dat er in landen heel verschillend wordt gedacht over wat geschikt is voor kinderen en wat niet. Neem *Koning en Koning* (Gottmer, 3+) van Linda de Haan en Stern Nijland. Daar-

Saskia Kalter

Volgde de bachelor Algemene Cultuurwetenschappen in Tilburg.

Hield je altijd al van boeken?

‘Als klein meisje fietste ik iedere week trouw naar de bibliotheek om zes uitgelezen boeken te ruilen voor zes nieuwe boeken. De liefde voor lezen, en dan vooral voor jeugdliteratuur, en de liefde voor werken met kinderen zorgden dat ik al snel de master Jeugdliteratuur koos.’

Wat hoop je te leren?

‘Wat ik precies met de master wil weet ik nog niet zo goed. Ik heb er echter alle vertrouwen in dat me dat in de loop van de master duidelijk wordt. Naast meer kennis over het werkveld van de jeugdliteratuur, hoop ik ook meer te leren over de geschiedenis en over manieren waarop jeugdliteratuur in het onderwijs wordt gebruikt. Ik heb een voorliefde voor adolescentenliteratuur, dus natuurlijk hoop ik dat ook daar veel aandacht aan zal worden besteed.’

ILLUSTRATIE KATRIEN HOLLAND

EN DE UITZET VAN JIP EN JANNEKE

in zoekt een prins een prins. In de vs werd het boek uit de bibliotheek verwijderd en zelfs de eindplaat, waarop de prins de prins kust, werd weggelaten. ‘Grensverkeer’ is ook een fenomeen waar je bij jeugdliteratuur niet omheen kunt. Jeugdliteratuur gaat per definitie dwarsverbanden aan: met volwassenenliteratuur, met andere kunstuitingen zoals theater en film en als het gaat om de studie van jeugdliteratuur, dan is er sprake van interactie tussen ontwikkelingspsychologie, literatuurwetenschap en kunstgeschiedenis. Jeugdliteratuur heeft een ontspannende, een educatieve en een esthetische functie en soms levert dat spanningen op, bijvoorbeeld wanneer de maatschappijkritische inhoud ten koste gaat van de literaire vorm. Jeugdboeken worden net als veel andere kunstvormen niet alleen als kunst gezien, maar zijn ook producten die verkocht moeten worden. Jeugdboeken staan vaak niet meer op zichzelf. Jip en Janneke zijn allang niet meer alleen een serie boeken, ze hebben vandaag de dag niet alleen een volledige uitzet maar ook een uitgebreide website.

Verplicht

Tot nu toe zijn er al ruim dertig mensen die belangstelling hebben voor de nieuwe master, maar er komt nog meer voorlichting. Van Lierop en Duijx verwachten dat zo’n vijftien mensen het komende jaar al aan de master zullen beginnen. Het merendeel daarvan is vrouw.

Vijftien lijkt misschien niet veel – een master is pas rendabel met vijftientwintig studenten – maar het is een mooi begin. En toegegeven, de banen liggen niet meteen voor het oprapen, maar dat geldt voor de hele cultuursector. Van Lierop: ‘Je moet initiatief tonen als je een baan wilt. Het wenselijkheidsonderzoek dat we in de voorbereiding uitvoerden laat echter zien dat uitgevers, bibliotheken en bijvoorbeeld instellingen die zich met leesbevordering bezighouden, absoluut op deze master zitten te wachten. De cursus “Oordelen over jeugdliteratuur” die we al jaren geven, onderstreept de belangstelling. Een aantal uitgevers heeft de cursus verplicht gesteld voor werknemers die zich met jeugdliteratuur bezighouden.’

Gereedschap

Wie de master Jeugdliteratuur volgt, heeft daarna voldoende gereedschap om jeugdliteratuur en literatuur óver jeugdliteratuur beter te duiden. En dat is gunstig, want de mogelijkheden om je te verdiepen in jeugdliteratuur worden steeds kleiner. De Radboud Universiteit Nijmegen is al afgehaakt en andere universiteiten bieden slechts incidenteel een cursus aan, meestal op bachelorniveau. De opleiding tot jeugdbibliothecaris bestaat niet meer en op de pabo is de aandacht voor jeugdliteratuur over het algemeen gering. Onbegrijpelijk eigenlijk, want er zijn tal van volwassenen die nooit een roman voor volwassenen aanraken, maar er is niemand die nog nooit een kinderboek heeft gelezen. Jeugdliteratuur, kortom, vormt de basis van alles. ●●●

Désirée Mosantofils

Désirée werkt als Hoofd Onderwijsplaatsen aan de pabo-opleiding van Hogeschool Rotterdam.

Wanneer ontdekte je de master Jeugdliteratuur?

‘Ik zat in de trein – ik was met mijn zoon een dagje in Amsterdam geweest – en op mijn telefoon las ik dat de master Jeugdliteratuur in Tilburg een feit was. Ik belde meteen opgewonden mijn man. De studie die ik al zo lang wilde doen maar die niet bestond, bestond eindelijk.’

Hield je altijd al van boeken?

‘Ik denk dat ik acht was toen ik zelf de liefde voor het lezen ontwikkelde. Soms kreeg ik een boek voor mijn verjaardag of aan het begin van de grote vakantie. Ik wist waar mijn moeder de cadeautjes bewaarde en ging stiekem iedere keer al een stukje lezen uit het boek. Als ik het boek dan kreeg had ik het al uit. Leeshonger had ik.’

Wat ga je met de master Jeugdliteratuur doen?

‘Mijn werk op de pabo bestaat voor een groot deel uit jeugdliteratuur en leesbevordering. De kennis die ik opdoe, kan ik inzetten om onze pabostudenten nog meer liefde voor en kennis over jeugdliteratuur bij te brengen. Voor mijzelf is deze studie een cadeautje, heerlijk om je hierin te kunnen onderdompelen.’

'IDENTIFICATIE IS LEUK, MAAR OOK SAAI'

Arie Boomsma (1974) is programmamaker, presentator, radiojournalist, bloemlezer en schrijver. Voor de EO presenteerde hij *40 dagen zonder seks*, waarin hij jongeren stimuleerde bewust met seks om te gaan. In 2009 stapte hij over naar de KRO waar hij *Uit de Kast* presenteerde. Samen met Stephan Sanders maakte hij het boek *De man en zijn lichaam* waarvoor ze mannen interviewden over de relatie met hun lichaam. Onlangs verscheen *Met dat hoofd gebeurt nog eens wat*, een bloemlezing met zijn favoriete gedichten. Maar Arie Boomsma is meer dan een veelzijdige media-persoonlijkheid – hij is ook een lezer.

DOOR JOUKJE AKVELD

Roald Dahl

'De studeerkamer van mijn vader was van vloer tot plafond bedekt met boekenkasten. Daarin stonden veel theologische en filosofische werken. Ook de huiskamer stond vol boeken, de kasten puilden uit. We waren met vijf kinderen en mijn vader en moeder waren allebei fervente lezers. Ze plozen de kranten uit naar nieuwe titels. Naast hun stoelen lag altijd een stapeltje dat ze nog wilden lezen, de recensies er nog in. Op zolder stonden dozen met boeken die de boekenkast niet hadden gehaald of na een verhuizing niet waren uitgepakt. We verhuisden vaak. Elke woensdag gingen we naar de bibliotheek. We mochten één stripboek en twee leesboeken uitkiezen. Mijn moeder was een echte voorlezer. Dan zat ze op onze grote bank met drie of vier kinderen naast zich, zij in

het midden. Het mooiste vond ik de boeken van Roald Dahl, zelfs *Matilda*, hoewel dat eigenlijk een meisjesboek was. Wat me aansprak in Dahls verhalen, en wat me later altijd is blijven aanspreken in literatuur en films, is dat hij personages opvoerde met wie je je kon identificeren, maar dat er dan ineens iets uitzonderlijks gebeurde. Ik ging erdoor fantaseren: misschien zou mij op een dag ook iets bijzonders overkomen. Als kind wil je zoveel mogelijk op je leeftijdgenoten lijken. Maar in mijn ervaringen wilde ik uniek zijn en net zulke uitzonderlijke avonturen beleven als de personages van Roald Dahl. Op school lazen we boeken van W.G. van de Hulst. Die spraken me niet erg aan. Er werd je nadrukkelijk iets geleerd, het deed me te veel denken aan huiswerk.'

The Catcher in the Rye

'Op de middelbare school was ik nogal rebels. Alles wat met boeken en huiswerk te maken had stond me tegen. Ik bleef twee keer zitten in de derde klas en toen moest ik van school. Ik ben naar Amerika gegaan, waar ik weer plezier in lezen kreeg. *The Catcher in the Rye* is een bepalend boek voor me geweest, ik heb het wel vier of vijf keer gelezen. Salinger zet zo'n mooi beeld neer van de wereld van de jeugd tegenover die van de volwassenen. Holden Caulfield wordt aan het eind van het boek uit zijn vertrouwde omgeving gehaald, net als ik toen in Amerika. En de onverschilligheid van die jongen, dat bozige maar nooit cynische. Hij was gewoon heel erg teleurgesteld in de volwassen wereld, toch bleef hij benieuwd naar het leven.'

Met dat hoofd gebeurt nog eens wat

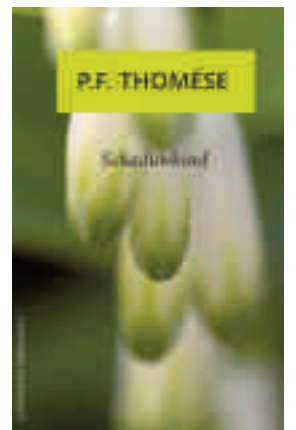
‘Mijn moeder had veel met poëzie, ze citeerde altijd versregels. “Hadden wij nimmer nog zwanen gezien” van Ida Gerhardt. Of als we weer eens in onze tweedehands stationwagen met een achterbank vol kinderen een brug over gingen en onder ons de rivier zagen stromen: “Denkend aan Holland / zie ik breede rivieren / traag door oneindig / laagland gaan.” Nu denk ik zelf aan die zinnen als ik in de trein een rivier overstee. Een tijd geleden werd ik door uitgeverij Prometheus benaderd om een poëziebloemlezing samen te stellen. Ze wisten dat ik van poëzie houd en wilden met een jonge bloemlezer een nieuw publiek aanspreken. In april is *Met dat hoofd gebeurt nog eens wat* verschenen, de titel is ontleend aan Leo Vroman. Ik heb geprobeerd zo divers mogelijk samen te stellen en van ruim tweehonderd Nederlandse en Vlaamse dichters één gedicht gekozen. Van Achterberg tot Zwagerman, maar ook minder bekenden als Peter Simpelaar en Gust Gils of Jacques Hamelink die bekend staat als moeilijk. Het is een chronologisch naslagwerk geworden waarin gedichten in allerlei stijlen en uit verschillende perioden broederlijk naast elkaar staan. Ik ben ervan overtuigd dat er voor ieder mens een soort poëzie is die hem aanspreekt. Wie echt niets met gedichten heeft, laat ik “Moeilijke dagen” van Riekus Waszkowsky lezen. “Er zijn van die dagen dat alles / tegenzit, dacht de zeven maal / verkrachte jonkvrouw / vastgebonden in de woestijn. // Ze had geen kut meer / over en haar bevrijder, de koene / ridder maakte i.p.v. het touw z’n broek los.” Maar ook een regel als “Heeft God de geur van oude natte geiten?” van Max Dendermonde intrigeert mij. Dendermonde stelt de vraag of er met al het lelijke en slechte in de wereld wel een god kan bestaan. Het stemt me tot nadenken, want op die God heb ik wel mijn leven gebouwd. Met deze selectie probeer ik mijn eigen plezier in poëzie te delen met de lezer. Alleen Reve ontbreekt. Ik had het gedicht gekozen dat eindigt met de regel: “Dat Koninkrijk van U, weet U wel, wordt dat nog wat?” Maar zijn voormalige partner Joop Schafthuizen wilde hem niet in een bloemlezing.’

Thomése, Grunberg en Verhulst

‘Ik lees om nieuwe werelden te leren kennen. Identificatie is leuk, maar ook saai; ik wil lezen over dingen die ik zelf niet heb meegemaakt. Als je me nu met een pistool op m’n hoofd zou vragen welke drie Nederlandstalige schrijvers me het meest raken dan zeg ik Arnon Grunberg, P.F. Thomése en Dimitri Verhulst. Grunberg, ook als Marek van der Jagt, omdat hij zo knap situaties kan beschrijven die misschien moreel verwerpelijk zijn, maar waarin je als lezer toch meegaat. Zijn wereldbeeld is nihilistisch, zwart, maar binnen de werkelijkheid van het verhaal klopt het. Boeken kunnen me trouwens niet naargeestig of slecht genoeg zijn, daarom lees ik ook graag Bret Easton Ellis. Thomése is een ambachtsman, een schrijver die zich niet laat vastleggen in één genre. *Schaduwkind* en *Izak* zijn zo mooi, dat zijn juwelen. *J. Kessels: The Novel* is compleet anders. Dat is grappig en grof, entertainment, maar wel góéd geschreven entertainment. Bij Verhulst liggen z’n thema’s dichter bij elkaar dan bij Thomése, maar zijn zinnen zijn zo prachtig, hem lees ik echt vanwege de taal.’

De Relishow

‘Dat is de titel van mijn eerste roman die eind oktober verschijnt. Het verhaal gaat over een evangelist met een artiestennaam. Het is een satirisch boek, een kritiek op het *celebrity*-bestaan. Ik heb er dingen voor uit m’n eigen leven geplukt, maar ook veel uitvergroot en toegevoegd, het is geen autobiografische roman. Hoofdpersoon Barnabas Holee deelt de liefde van Jezus bij voorkeur fysiek met mensen. Ik hoop dat lezers erdoor gaan nadenken over bepaalde thema’s in de samenleving, zoals de zucht om bekend te zijn of hoe gevaarlijk het is als je vanwege je religie al het andere buitensluit. Mag ik nog één boekje noemen? *Andermans huis* van Silvio d’Arzo, ruim zestig jaar oud en nog geen honderd bladzijdes dik. Het gaat over een pastoor op het Italiaanse platteland die verliefd wordt op een vrouw die hij elke dag de was ziet doen. Zo mooi, bijna poëzie.’ ●●●

HONDERD PROCENT DIGITAAL

EEN KIJKJE IN HET ATELIER VAN WOUTER VAN REEK – Wouter van Reek is bekend van *Keepvogel*, zijn springerige, onderzoekende en eigenzinnige alter ego, die net als zijn maker een wiskundetic heeft. In wonderbaarlijk geraffineerde prentenboeken voert het slimme vogeltje experimenten uit die vaak zo complex worden dat hij ze niet meer overziet. Dat is de ironie van *Keepvogel*, zegt Van Reek. ‘Je bent altijd dommer dan je zelf denkt. Ik blijf me verbazen over de beperktheid van het menselijk voorstellingsvermogen.’

DOOR ANNEMARIE TERHELL

Wouter van Reek werkt in een voormalige jeneverstokerij in het historische Delfshaven, een loftachtige ruimte waar helder licht binnenvalt. Het is er stil op het geklots van boten en een sporadische beweging van zijn getatoeëerde tafelman na. Geen gekras van pennen of penselen; Van Reek maakt al zijn boeken honderd procent digitaal. ‘Veel tekenaars vinden dit geen sympathiek gereedschap,’ zegt hij, terwijl hij zijn Wacomtablet demonstreert. ‘Maar ik houd van dat technische, de flexibiliteit is heel erg groot.’ Hij laat zien hoe hij kan kiezen uit tientallen digitale pennen en honderden zelfontworpen patronen, die hij heeft gemaakt door ‘krassen, rommelen, oppakken en weer verder rommelen’.

Herbedraden

Dit voorjaar verraste Van Reek met het prentenboek *Keepvogel en Kijkvogel*, een hommage aan het werk van Piet Mondriaan. *Keepvogel* reist daarin zijn vriend Kijkvogel achterna, een lange vogel in een blauwe stofjas die Mondriaan personifieert. Kijkvogel gaat op zoek naar de toekomst, want ‘als je afwacht wordt alles alleen maar ouder’. Het decor van zijn reis weerspiegelt de stijlperiodes die Mondriaan doormaakte en voert van de modderige Hollandse klei naar New York, een moderne stad vol strak geschilderde gekleurde vlakken. ‘Ik speel in mijn werk met subtiele dingen die een extra laag aanbrengen, waardoor je terug wilt kijken,’ legt Van Reek uit. ‘Zo werk ik ook in mijn tekenfilms. Ik ben begonnen met het maken van honderden losse, op Mondriaan geïnspireerde tekeningen. Het kost altijd een paar maanden om mijn herenen te herbedraden. Pas dan schieten me de ideeën te binnen die bruikbaar zijn en helemaal kloppen, omdat ze op verschillende niveaus op elkaar aansluiten.’ Het resultaat is een gelaagd, maar transparant boek, waarin de beeldtaal van Mondriaan tot in de kleinste details resoneert. Zo tuurt *Keepvogel* op een metrokaart die is geïnspireerd op het schilderij *Broadway Boogie Woogie* en doet hij onderweg een dutje onder *De rode boom*.

Vijftig keer Mondriaan

Terwijl Van Reek zwoegde op zijn tekentablet, werkte zijn vriendin Truus Matti tegelijkertijd aan een historische jeugdroman over Mondriaan in New York. ‘De hele plank Mondriaan uit de bibliotheek stond bij ons thuis. We kregen al snel heel gedetailleerde gesprekken, over wat je wel en niet in je verhaal wilt laten zien. Mondriaans schilderijen zijn zo bekend dat ze iets stoffigs dreigen te krijgen. Reis je van Rotterdam naar Den Haag, dan kom je zijn gekleurde vlakken onderweg wel vijftig keer tegen. In mijn boek wilde ik de nadruk leggen op de verrassing, het avontuurlijke van zijn werk. Hij begon in het conservatieve Nederland waar de foxtrot nog verboden was, en heeft in zijn eentje al die stappen gezet naar de moderniteit. Ik wilde laten zien met hoeveel energie en enthousiasme hij met nieuwe dingen bezig was. Het stof eraf blazen.’ ●●●

ILLUSTRATIES UIT: *Keepvogel en Kijkvogel*

Wouter van Reek (Voorschoten, 1960) studeerde illustratie aan de Rietveldacademie bij Carl Hollander en Piet Klaasse, maar stapte, na een tussenjaar wiskunde, over naar de afdeling ‘Audiovisueel’. Na zijn opleiding maakte hij animatiefilms en illustraties voor *De Volkskrant*. De eerste serie *Keepvogel* verscheen in 2000 bij Villa Achterwerk. Nadat de netmanager van Z@ppelin besloot dat de VPRO niet meer mocht uitzenden voor jonge kinderen, verdween *Keepvogel* in 2006 van de televisie. Hij leeft verder in een zestal prentenboeken die in verschillende landen zijn verschenen, van Duitsland en Argentinië tot de Verenigde Arabische Emiraten. *Keepvogel – de uitvinding* werd in 2007 onderscheiden met een Zilveren Penseel. Het recent verschenen *Keepvogel en Kijkvogel* maakt deel uit van de serie kinderkunstboeken van Leopold in samenwerking met het Gemeentemuseum.

In het najaar is in Den Haag tegelijk met een grote tentoonstelling over Mondriaan en *De Stijl* een kindertentoonstelling te zien rond *Keepvogel en Kijkvogel* en *Mister Orange* van Truus Matti.

Je bent geen nerd als je

WEDDENSCHAP – Het bereiken van moeilijk bereikbare doelgroepen is een uitdaging. Hoe breng je boeken onder de aandacht van jongeren die niet zo van lezen houden of er moeite mee hebben? Door het om te draaien: laat die jongeren de uitdaging zelf aangaan in de vorm van een weddenschap.

DOOR EVA GERRITS

Wedden dat er voor iedereen een boek is? Dat is kort gezegd waar het in de leesbevorderingscampagne De Weddenschap om draait. In eerste instantie richt het project zich op leerlingen uit de bovenbouw van het vmbo. De campagne is echter zo flexibel en laagdrempelig opgezet dat ook leerlingen van de lagere klassen en van een ander type onderwijs eraan kunnen deelnemen.

De Weddenschap loopt van 15 september 2011 (later instappen kan ook) tot 15 maart 2012. Drie bekende Nederlanders die aansluiten bij de belevingswereld van de doelgroep – acteur Sergio Hasselbaink, MTV-presentatrice en model Nadia Palesa Poeschmann en rapper Yes-R – dagen vmbo-scholieren uit om, net als zij, in die periode drie boeken te lezen. Filmpjes met hun oproep zijn te zien op de website www.deweddenschap.nl. Op die site kunnen leerlingen die zich aangesproken voelen en willen meedoen, zich ook aanmelden. Ze kunnen

zich aansluiten bij de keuze van de BN'ers en dezelfde boeken meelesen; ze kunnen ook titels naar eigen keuze lezen, zowel fictie als non-fictie.

Om leerlingen bij het kiezen van boeken te helpen, staan er op de site links naar onder andere www.boekenzoeker.org en www.leesplein.nl.

In mei 2011 ontvingen scholen een gratis deelnamepakket voor twee klassen, bibliotheken ontvangen voor de zomer een kennismakingspakket. Meer materiaal is te bestellen op de website.

Samenwerken en winnen

Het project beoogt een gezamenlijke aanpak van docenten, mediatheken en openbare bibliotheken om zoveel mogelijk leerlingen De Weddenschap te laten volbrengen. Openbare bibliotheken kunnen bijvoorbeeld boekencollecties op maat op scholen bezorgen en voor leerkrachten kan De Weddenschap een aanleiding zijn om met leerlingen een bezoek aan de bibliotheek te brengen.

Alle deelnemers die drie boeken lezen en via deweddenschap.nl laten weten welke, maken kans op een prijs: bioscoopbonnen, pretparkbonnen, treinkaartjes, boekverfilmingen op dvd en boekenpakketten voor individuele deelnemers; hele klassen die meedoen aan De Weddenschap kunnen een 'meet & greet'

FOTO'S: JÜRGEN KOOPMANSCHAP

een boek leest

winnen met een van de BN'ers. Uiteindelijk geldt natuurlijk dat hoe meer leerlingen er meedoen en plezier krijgen in lezen, hoe groter de ware opbrengst van De Weddenschap is.

Resultaten Vlaanderen

Al eerder, van 6 oktober 2009 tot 6 april 2010, werden in Vlaanderen leerlingen uit het beroeps- en technisch onderwijs uitgedaagd voor De Weddenschap. Acteur Matteo Simoni, actrice en presentatrice Eline de Munck en drievoudig wereldkampioen veldrijden Erwin Vervecken waren de bekende Vlamingen die de Belgische deelnemers over de streep moesten trekken. Dat ging gesmeerd: zo'n vierduizend leerlingen namen in Vlaanderen de handschoen op, driekwart deed mee met de hele klas en een kwart als individuele deelnemer. De laatstgenoemde groep las sowieso al graag; het was vooral in klassenverband dat aarzelende lezers een boek oppakten. Dat zegt ook iets over het belang van een gemotiveerde leerkracht die zijn leerlingen bij De Weddenschap weet te betrekken. Van alle deelnemers las uiteindelijk 72 procent ten minste één boek en de helft daarvan haalde met drie uitgelezen boeken binnen een halfjaar de eindstreep. Het is een resultaat dat voor verbetering vatbaar is, maar het is zeker niet slecht als je bedenkt dat een aantal van deze leerlingen voor Nederlands vaak niet eens een boek hoeft te lezen.

Verdwijnen in een boek

Terug naar De Weddenschap in Nederland en de BN'ers die hier leerlingen tot lezen gaan verleiden. Wat vonden zij eigenlijk van lezen toen zij zo oud waren als de doelgroep en waarom doen zij mee aan De Weddenschap?

Yes-R: 'Moeilijk! Ik had heel weinig interesse in boeken en zat veel liever achter de Playstation. Achteraf best jammer maar ik wist niet beter.

Nu ben ik ambassadeur voor de Stichting Lezen & Schrijven. Met die stichting ga ik langs scholen waar ik een workshop rap geef met na afloop een optreden. Ik vond dit een goed initiatief.'

Sergio Hasselbaink: 'Toen ik zo oud was als de doelgroep, zat ik diep in de skatewereld en had ik weinig oog voor alles wat niet met skaten te maken had. Ik was echt een typische *skate-dude* die de hele dag buiten was. Maar ik was ook heel koppig, dus als ik iets niet wist over bijvoorbeeld de vele ongemakkelijke situaties waar tieners vaak genoeg in verzeild raken, probeerde ik daar zelf achter te

komen. Toen heb ik ook ontdekt dat buiten lezen (na een skate sessie) best relaxed is. De belangrijkste reden voor mij om mee te doen aan De Weddenschap, was dat veel jongens en meiden met wie ik skate helemaal geen boeken lezen. De meesten vinden het al vermoeiend om een stuk tekst van honderd woorden op een website te lezen. Dat vind ik echt zonde, want er zijn genoeg mooie, leuke en leerzame boeken geschreven. Je bent geen nerd als je een boek leest, integendeel. Stel, je staat te kletsen met vrienden en iemand stelt een vraag waar niemand anders antwoord op heeft. Jij weet het en zegt daarna met een grijns op je gezicht: dat heb ik ergens gelezen. Wedden dat al die mensen in dat groepje de volgende dag met een boek op het schoolplein lopen?'

Nadia Palesa Poeschmann: 'Ik las magazines, en boeken las ik in periodes, dan kon ik echt een tijdlang helemaal in een boek "verdwijnen". Er waren eigenlijk twee soorten lezen: wat moest en waar je voor koos. Voor school moest je Engelse en Franse boeken lezen en dat was soms zo lastig dat ik ook de Nederlandse vertaling las. Als een boek me in de eerste twintig pagina's niet pakte moest ik echt mijn best doen. Maar als ik dan een goed boek had, móést het echt uit! Meedoen aan De Weddenschap vond ik vooral heel leuk omdat het een uitdaging is om weer te lezen, het is goed voor je *brains*. Daarnaast wil ik Yes-R en Sergio en alle andere deelnemers natuurlijk verslaan!' ●●● **LEZEN**

www.deweddenschap.nl

Brief van Allard Schröder aan Murr uit *Leven en opvatting van kater Murr*

Geachte Murr,

Hoewel katten negen levens schijnen te hebben, is je levende voor- en evenbeeld, de ware kater Murr, die elf jaar lang de kat van schrijver en componist E.T.A. Hoffmann was, nu waarschijnlijk wel voor altijd dood. Uitgaande van de overlijdensadvertentie, die Hoffmann op 1 december 1821 voor hem liet zetten, zal de ware Murr aan negen levens niet genoeg hebben gehad om onze tijd levend te kunnen bereiken. Honderdnegentig jaar in acht levens moet hem zelfs te veel van het goede zijn geweest.

Ofschoon het niet mijn gewoonte is brieven aan katten te schrijven en al zeker niet aan katten die slechts op papier bestaan, wil ik voor jou een uitzondering maken, omdat je, zoals ik in die roman van je schepper, E.T.A. Hoffmann, *Leven en opvattingen van kater Murr*, heb gelezen, er opvattingen op na houdt die de ware kater Murr onwaardig zouden zijn geweest.

Ten eerste blijkt dat jij, de boeken-Murr, teveel met je neus in Goethe hebt gezeten. Je pompeuze levensmotto heb je zo'n beetje aan hem ontleend: zelf genie worden. Je eigen autobiografie staat er bol van. 'Het is immers hoogst opmerkelijk en leerzaam als een grote geest zich in een autobiografie heel uitvoerig uitlaat over alles wat er in zijn jeugd is voorgevallen, ook al lijkt het nog zo onbeduidend. Maar kan een verheven genie eigenlijk ooit iets onbeduidends beleven?' Hier staat het zelfingenomen recept van Goethes *Wahrheit und Dichtung*. En jij vindt dat prachtig. Ondertussen ontpop je je als een regelrechte snob die zich aansluit bij een exclusieve club van dakhazen voor je wekelijkse liederenavond, een tijdverdrijf dat wij mensen 'kattengejank' noemen. Allemaal aandachtstrekkertje om in de smaak te vallen bij een zekere poes, maar als je met de bullebak van de buurt voor haar moet vechten, druk je liever je snor. Dit is allemaal nog niet zo ernstig. Dat je je niet met de opvoeding van je kinderen hebt beziggehouden evenmin, ik had niets anders van je verwacht. Nee, het ergste is dat je door je voorkeur voor kouwe kak verliefd bent geworden op een hónd. In de mensenwereld is zoiets streng verboden en staan er strenge straffen op zulke relaties, al is inmiddels bekend geworden dat een kabouterpoliticus jaren geleden verliefd is geweest op een boom in het Westerpark te Amsterdam en dat een zekere prinses van den bloede een relatie met een dolfin is aangegaan. Hoe het ook zij, ik weet zeker dat deze onnatuurlijke liefde bij de katten in mijn buurt veel geblaas, hoge ruggen en dikke staarten zal oproepen. Wij zijn hier niet zo ruimdenkend.

Kater Murr, gedane zaken nemen geen keer. Plak deze brief ter lering achter in je memoires; mocht je nog eens een hond tegenkomen die je bevalt, lees hem dan nog eens over en bedenken je.

Hoogachtend,

Allard Schröder